

Nr 37.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående försäljning av pilsner m. m.; given Stockholms slott den 24 januari 1919.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) förordning angående försäljning av pilsner;
- 2) förordning angående ändrad lydelse av 3, 7, 23 och 26 §§ i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker;
- 3) förordning angående ändrad lydelse av 1 § i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker; samt
- 4) förordning angående ändrad lydelse av 2, 3, 6 och 11 §§ i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av tillagade, alkoholfria drycker samt svagdricka.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

Förslag

till

Förordning angående försäljning av pilsner.

Häri genom förordnas som följer:

I Kap.

Allmänna bestämmelser.

1 §.

Med pilsner förstås i denna förordning varje maldryck, som enligt förordningen angående tillverkning och beskattning av maldrycker är att hänföra till pilsner.

2 §.

Försäljning av pilsner må ej bedrivas av annan än den, som därtill erhållit tillstånd eller enligt denna förordning utan särskilt tillstånd är därtill berättigad.

Försäljning av pilsner delas i partihandel och detaljhandel.

Med partihandel förstås sådan handel, som bedrives till återförsäljare i och för deras rörelse, ävensom försäljning för export. Med detaljhandel förstås all annan försäljning.

Detaljhandel delas i utminuteri (försäljning till avhämtning, till försändning på rekvisition samt genom kringföring) och utskänkning försäljning till förtäring på stället).

3 §.

1. Tillstånd till detaljhandel med pilsner må ej meddelas den, som är omyndig eller i konkurstillstånd, ej heller annan än den, som gjort sig känd för ordentlighet samt prövas i övrigt vara lämplig till rörelsens utövande.

2. Sådant tillstånd må dock ej meddelas ämbets- eller tjänsteman, som till följd av sin befattning kan komma att deltaga i beslut angående tillverkning eller försäljning av maltdrycker eller däröver utöva tillsyn, och ej heller den, som utövar tillverkning i skattefritt bryggeri; dock att, där han tillika bedriver tillverkning i skattepliktigt bryggeri, skall gälla vad här nedan om sådan tillverkare stadgas.

3. Tillstånd till utskänkning av pilsner må ej meddelas den, som inom kommun, där utskänkningen skall bedrivas, i öppen bod idkar handel med annat än matvaror.

Om någon, som redan erhållit tillstånd till utskänkning av pilsner, inom den kommun, där utskänkingsrättigheten får utövas, öppnar handel i öppen bod, anses det sålunda meddelade tillståndet till utskänkning hava förfallit.

4. Ej må tillstånd meddelas till detaljhandel med pilsner inom läger, kasernområde eller annat, uteslutande för krigsmaktens behov upplåtet område.

4 §.

Pilsner, som är försatt med sackarin, får ej hållas till salu.

5 §.

1. Byteshandel med pilsner vare ansedd lika med försäljning av sådan vara.

2. Den, som annorlunda än vid måltid åt spisande gäster utborgar pilsner att å stället förtäras, vare ej berättigad att därför utsöka betalning.

II Kap.

Försäljningsrättigheter.

A. Rätt till partihandel.

6 §.

Rätt till partihandel med pilsner tillkommer allenast tillverkare av pilsner samt den, som enligt 8 § erhållit tillstånd till försäljning till avhämtning av sådan vara.

B. Utminuteringsrättigheter.

7 §.

Utan särskilt tillstånd må försäljning till avhämtning av pilsner utövas av:

- a) den, som i föreskriven ordning förvärvat behörighet att till avsalu tillverka pilsner, å tillverkningsstället;
- b) den, som äger rätt till utminuteri av spritdrycker, vin eller öl, å försäljningsstället; samt
- c) den, som enligt 13 § är berättigad att utöva utskänkning av pilsner, å utskänkningsstället.

8 §.

1. Tillstånd att till avhämtning försälja pilsner meddelas av Konungens befallningshavande.

2. Ansökan om sådan försäljningsrätt göres skriftligen hos Konungens befallningshavande samt skall innehålla uppgift å det ställe, där försäljningen skall äga rum, och åtföljas av intyg, utvisande sökandens behörighet att idka rörelsen. Över gjord ansökan inhämta Konungens befallningshavande yttranden, i stad av magistrat och stadsfullmäktige samt å landet av kommunalnämnd och kommunalstämma. Dessa yttranden böra innehålla bestämt till- eller avstyrkande med angivande av skälen därför.

I Stockholm äger vad i detta mom. är sagt om inhämtande av magistratens yttrande ej tillämpning.

3. Har ansökning blivit i stad av stadsfullmäktige eller å landet av kommunalstämma avstyrkt, må densamma ej bifallas.

9 §.

Tillverkare av pilsner ävensom den, som eljest äger att till avhämtning försälja pilsner, vare berättigad att, den förre från tillverkningsstället, den senare från försäljningsstället, på rekvisition försända sådan vara till köpare; dock må vid sådan försändning varan ej avlämnas annat än inomhus till därstädes boende, vid järnvägsstation eller å fartyg; och skall den, som forslar densamma, vara försedd med en av säljaren eller hans befullmäktigade ombud utfärdad och underskriven förteckning, upptagande, särskilt för varje köpare, dennes namn, det

ställe där och dagen när varan skall avlämnas samt den försända myckenheten. Såsom ombud, varom nyss är sagt, må ej den, som forslar varan, användas. Nämda förteckning skall på anfordran av krono- eller polisbetjänt, ledamot av kommunalnämnden eller av kommunalnämnden utsedd person uppvisas.

10 §.

1. Försäljning genom kringföring av pilsner må av den, som tillverkat varan, bedrivas i stad, dock endast inomhus och till därstädes boende. Sådan försäljning må äga rum inom stadens planlagda område utan särskilt tillstånd och utom samma område, därest Konungens befallningshavande på gjord ansökning och, där fråga är om annan stad än Stockholm, efter magistratens hörande, därtill meddelar tillstånd.

2. Ej må någon på landet kringföra pilsner till försäljning.

11 §.

Konungens befallningshavande må på ansökning lämna den, som i stadgad ordning förvärvat behörighet att till avsalu tillverka pilsner, tillstånd att till avhämtning eller genom kringföring försälja av annan tillverkad pilsner, dock endast i den omfattning och under de villkor, som, enligt vad ovan är stadgat, gälla för dylik försäljning av pilsner av egen tillverkning.

C. *Utskänkingsrättigheter.*

12 §.

Utan särskilt tillstånd må utskänkning av pilsner utövas av:

a) den, som äger rätt till utskänkning av spritdrycker, vin eller öl, dock endast där sådan utskänkning bedrives;

b) gästgivare, dock endast till resande i samband med servering av mat; samt

c) den, som i sitt hem emot betalning mottager gäster till bespisning vid slutet bord, dock endast vid måltider till gäster, med vilka avtal om bespisning träffats för en tid av minst en vecka.

13 §.

1. Tillstånd till utskänkning av pilsner meddelas av Konungens befallningshavande. Sådant tillstånd må, där ej nedan annorlunda stadgas,

meddelas för ett eller flera, dock högst tre år; skolande försäljningsår i detta fall räknas från den 1 oktober.

2. Vill någon erhålla sådan utskänkingsrättighet, som i 1 mom. sägs, göra därom före den 15 mars det år, varunder utskänkningen skall börja, hos Konungens befallningshavande skriftligen ansökan med uppgift å det ställe, där utskänkningen skall äga rum, samt med bifogande av intyg, utvisande sökandens behörighet att idka rörelsen.

3. Över ansökning, som rätteligen skett, skall Konungens befallningshavande omedelbart efter ansökningstidens utgång inhämta yttranden, i stad av magistrat och stadsfullmäktige samt å landet av kommunalnämnd och kommunalstämma. Dessa yttranden böra innehålla bestämt till- eller avstyrkande med angivande av skälen därför; och skola stadsfullmäktige eller kommunalstämma, därest ansökningen av dem tillstyrkes, tillika avgiva yttrande, huruvida särskilda föreskrifter för utskänkningens bedrivande anses nödiga.

I Stockholm äger vad i detta mom. är sagt om inhämtande av magistratens yttrande ej tillämpning.

4. Har ansökning blivit avstyrkt, i stad av stadsfullmäktige eller å landet av kommunalstämma, må densamma ej bifallas.

5. Där den, som innehar rätt till utskänkning enligt denna §, i behörig ordning ingivit ansökan om ny sådan rättighet för en kommande försäljningsperiod men avlider, innan ansökningen prövats, äga hans stärbhusdelägare inom en månad efter dödsfallet till Konungens befallningshavande ingiva ansökan, att utskänkingsrörelsen i stället må av dem genom särskilt antagen föreståndare utövas. Om handläggningen av sistnämnda ansökan gälle i tillämpliga delar vad i 1—4 mom. stadgas.

14 §.

Konungens befallningshavande må på därom gjord ansökning kunna meddela tillstånd till utskänkning av pilsner:

a) inom område för station vid statens järnvägar ävensom vid enskild, till persontrafik upplåten järnväg, så ock å statens järnvägars eller enskild järnvägs tåg, dock endast där utskänkningen för trafikens behov finnes erforderlig; skolande ansökning härom göras av järnvägens styrelse, samt, där densamma avser utskänkning å järnvägståg, handläggas av Konungens befallningshavande i det län, varest styrelsen har sitt säte;

b) å passagerarfartyg, dock endast till förtäring ombord å fartyget och, under det fartyget ligger i hamn eller vid land, allenast till be-

sättningen samt till dem, som i fartygets restaurationslokal intaga måltid; skolande ansökning härom handläggas av Konungens befallningshavande i det län, där fartygets rederi har sitt säte;

c) vid hälsobrunn, badort eller annan kurort för kortare tid än ett år, dock endast vid måltider till spisande gäster;

d) där eljest utskänkningsrörelse kan komma i fråga att under endast någon del av året utövas; samt

e) för bestämt tillfälle, därest sådant finnes vara nödigt.

Tillstånd till utskänkning å järnvägsstation ävensom till sådan utskänkning, varom under c) här ovan förmäles, må icke meddelas, innan tillfälle att i ärendet avgiva yttrande lämnats, i stad magistrat och stadsfullmäktige samt å landet kommunalnämnd och kommunalstämma; dock att vad i detta mom. sagts om inhämtande av yttrande från magistrat icke äger tillämpning i Stockholm.

D. Gemensamma bestämmelser för utminuterings- och utskänkningsrättigheter.

15 §.

1. Konungens befallningshavande äger att vid meddelande av tillstånd till försäljning av pilsner eller sedermera under rörelsens utövande stadga de inskränkningar därvid, som kunna anses erforderliga.

Tillstånd till annan försäljning av pilsner än sådan, som avses i 13 § eller 14 § e), skall meddelas att gälla tillsvidare och så länge Konungens befallningshavande ej finner skäl återkalla detsamma.

Över beslut, varigenom tillsvidare meddelat tillstånd återkallas, må klagan ej föras.

2. Då försäljningsrättighet beviljas, skall tillståndsbevis utfärdas med angivande däri av det lagrum, varå tillståndet grundar sig, samt varest och för vilken tid rättigheten må begagnas; skolande däri jämväl utsättas de inskränkningar i rörelsens utövande, som vid tillståndets meddelande föreskrivits.

3. Över de av Konungens befallningshavande meddelade tillståndsbevis rörande detaljhandel med pilsner skall hos Konungens befallningshavande föras liggare eller kortregister, som utmärker dagen för bevisets utfärdande, ort och plats, där rörelsen skall utövas, tillståndshavarens namn ävensom annat beslut, som angående samma rörelse må hava meddelats.

Underrättelse om varje av Konungens befallningshavande enligt bestämmelserna i denna förordning meddelat beslut, som har avseende å

utövande av detaljhandel med pilsner, skall, där icke fråga är om tillstånd till utskänkning å järnvägståg eller passagerarfartyg, tillställas vederbörande polismyndighet samt å landet jämväl kommunalnämnden.

16 §.

1. Avlider den, som erhållit tillstånd till försäljning av pilsner, må rörelsen för stärbhusdelägarnas räkning utövas, därest tillståndet avser bestämd tid, intill utgången av samma tid och, därest tillståndet gäller tillsvidare, till dess tre månader förflutit efter dödsfallet.

Försättes den, som efter meddelat tillstånd utövar detaljhandel med pilsner, i konkurs, må rörelsen för konkursboets räkning fortsättas, dock icke längre än till dess tre månader förflutit, efter det förhör enligt 25 § konkurslagen hållits.

2. I fall, varom i 1 mom. sägs, åligger det stärbhuset eller konkursboet, om de vilja fortsätta rörelsen, att inom en månad efter dödsfallet eller efter det förhör i konkursen hållits, därom göra anmälan hos Konungens befallningshavande med uppgift tillika å den person, som antagits till föreståndare för försäljningen. Göres ej anmälan inom föreskriven tid, eller prövas den till föreståndare antagne icke vara därtill lämplig, anses försäljningsrätten hava upphört den dag, tiden för anmälningsskyldigheten gick till ända eller beslut i frågan meddelades.

III Kap.

Ordningsföreskrifter.

17 §.

1. Försäljningsställe skall vara beläget vid öppen gata, väg eller torg.

2. De rum, som nyttjas för utskänkningsrörelse, skola vara ljusa och luftiga, hava en i förhållande till rörelsens omfattning tillräcklig storlek samt hållas i ordentligt skick.

18 §.

Utskänkningsrörelse, vartill tillstånd erhållits enligt 13 §, må ej utövas annorstädes än i lokal eller å plats, som blivit för försäljningens bedrivande godkänd vid besiktning, vilken hålles, i stad av stadsfiskal och på landet av kronobetjänt jämte två personer, utsedda, en av

nykterhetsnämnden i kommunen samt en i Stockholm av överståthållarämbetet, i annan stad av magistraten och på landet av kommunalnämnden. Besiktningsmännen skola, därest försäljningsställe godkännes, om besiktningen utfärda bevis, vilket skall innehålla beskrivning å den besiktigade lägenheten.

Innan bevis om besiktning utfärdats, må försäljning ej börjas.

Vad i denna paragraf är stadgat gäller jämväl, då ny rättighet meddelas att utövas i lägenhet, som förut varit använd som försäljningsställe.

Kostnad för besiktningen gäldas av tillståndshavaren med belopp, som bestämmes av Konungens befallningshavande.

19 §.

Ombyte av försäljningsställe må ej ske, med mindre den myndighet, som meddelat tillstånd till försäljningen, därtill giver sitt bifall; skolande dessförinnan tillfälle att yttra sig i ärendet lämnas samma myndigheter, som blivit hörda över ansökningsen till ifrågavarande försäljningsrättighet.

20 §.

1. Detaljhandel med pilsner må icke fortfara längre än till klockan tio eftermiddagen.

2. Å sön- och helgdagar må utminuterig av pilsner å landet icke äga rum samt i stad bedrivs allenast till klockan tio förmiddagen. Vad nu är stadgat gäller icke försändning till restauratör å fartyg eller järnvägståg.

Under högmässogudstjänst vare all utskänkning av pilsner förbjuden.

3. Där omständigheterna anses föranleda behov av att tiden för försäljnings avslutande bestämmes senare än till klockan tio eftermiddagen, äger Konungens befallningshavande efter framställning, i stad av stadsfullmäktige och på landet av kommunalstämma, därom förordna.

Nödvändiggörå särskilda förhållanden inskränkningar med avseende å försäljningstiden, må Konungens befallningshavande jämväl därom meddela förordnande.

4. Vad i denna § är stadgat avser icke utskänkning, varom förmåles i 12 § b) eller c), ej heller utskänkingsrörelse, som idkas enligt 14 § a) eller b).

21 §.

1. Vid tider, då detaljhandel med pilsner ej är tillåten, vare allt utlämnande av sådan dryck från försäljnings- eller tillverkningsställe förbjudet.

2. Då utskänkning ej är medgiven, vare det förbjudet att låta pilsner å utskänkningsställe förtäras.

22 §.

1. Pilsner må icke å försäljningsställe utlämnas till den, som är rusig, ej heller till den, som ej fyllt femton år.

2. Överlastad person får ej utdrivas från utskänkningsställe, där han förtärt pilsner, eller lämnas utan vård.

3. I utskänkingslokal skall friskt dricksvatten ständigt tillhandahållas.

4. Å utskänkningsställe, där utskänkning av pilsner idkas utan samband med utskänkning av rusdrycker, vare förbjudet att låta rusdrycker eller ersättningsmedel för sådana förtäras.

23 §.

Maltdryck, som icke enligt förordningen angående tillverkning och beskattning av maltdrycker är att anse såsom pilsner, må ej vid försäljning utlämnas i kärl, som å etikett, kork eller propp eller genom stämpling eller annorledes försetts med beteckningen pilsner.

24 §.

Å utskänkningsställe skola ett exemplar av denna förordning och bestyrkt avskrift av det tillståndsbevis, som enligt 15 § 2 mom. för rörelsens innehavare utfärdats, vara anslagna.

25 §.

I öppen salubod för handel med andra varor än pilsner ävensom i de för rörelsen använda lägenheter, vid torghandel och auktioner samt eljest vid yrkesmässig handel med andra varor än pilsner vare utdelning av sådan dryck även utan betalning förbjuden.

26 §.

1. Vid ting, uppbördsstämma, inskrivningsförrättning, vapenövningsmöte, marknad, torgdag, auktion, arbetsinställelse, eller där trupp är för flera dagar sammandragen, så ock vid annan till större folksamling ledande förrättning, ävensom då eljest skäligen kan befaras, att öppethållande av försäljningsställe kan föranleda oordningar, eller då försäljning visar sig föranleda sådana, må Konungens befallningshavande ävensom i stad polismyndighet samt å landet kronobetjänt och kommunalnämnd för visst tillfälle förbjuda bedrivandet av eljest tillåten detaljhandel med pilsner eller för sådant tillfälle föreskriva de inskränkningar i samma handel, som kunna finnas nödiga.

2. Finnes vid krig eller omedelbar krigsfara eller då arbetslöshet eller nöd i större omfattning är rådande nödigt att meddela förbud mot bedrivande av detaljhandel med pilsner eller att föreskriva inskränkningar i sådan handel, äger Konungen därom förordna. I fall, varom nu är sagt, må ock sådant förordnande, även om det ej kan anses erforderligt för ordningens upprätthållande, meddelas av Konungens befallningshavande, där Konungen det medgivit.

27 §.

1. Därest å ställe, där idkande av utskänkning medgivits enligt 13 §, oordningar visa sig eller osedlighet bedrives och till följd därav rörelsens innehavare icke anses vara lämplig att vidare förestå detsamma, äger Konungens befallningshavande att återkalla utskänkningen.

2. Därest av detaljhandel, vartill tillstånd enligt denna förordning erhållits, oordningar föranledas eller å försäljningsställe, varest dylik handel idkas, osedlighet bedrives och sådant fortfar, oaktat skedd erinran från polismyndighet i stad samt kronobetjänt eller kommunalnämnd å landet, må i stad magistraten och på landet kommunalnämnden förbjuda försäljningens fortsatta bedrivande. Beslutet därom gånge genast i verkställighet, men skall, vid äventyr att förbudet eljest går åter, senast inom åtta dagar underställas prövning av Konungens befallningshavande, som, därest tillståndet ej finnes böra återkallas, har att för viss tid fastställa förbudet eller ock upphäva detsamma.

I Stockholm tillkommer det i fall, som i detta mom. sägs, överståthållarämbetet att meddela förbud, varom där förmäles.

3. Om sådan försäljning av pilsner, varom förmäles i 12 § b) och c), befinnes ske i större omfattning eller på annat sätt, än i nämnda lagrum avses, må Konungens befallningshavande ävensom i annan stad än Stockholm magistrat samt på landet kommunalnämnd förbjuda fortsättande av rörelsens bedrivande. I fråga om verkställighet och underställning av sådant beslut, som meddelats av magistrat eller kommunalnämnd, skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse vad i 2 mom. finnes stadgat.

4. Förekomma oordningar med anledning av sådan försäljning av pilsner, som av tillverkare utövas, äger Konungens befallningshavande stadga de inskränkningar vid försäljningsrörelsens bedrivande, som kunna finnas erforderliga, eller ock för viss tid förbjuda dess fortsättande.

IV Kap.

Ansvarsbestämmelser m. m.

28 §.

1. Den, som utan att äga rätt till försäljning enligt denna förordning, avyttrar pilsner, straffes för olovlig försäljning med böter från och med femton till och med etthundra kronor.

2. Beträdes någon andra gången eller oftare med olovlig försäljning av pilsner eller bedriver någon olovlig försäljning i större omfattning eller yrkesmässigt, straffes med böter från och med trettio till och med ettusen kronor eller med fängelse i högst sex månader.

3. I fall, som i denna § avses, vare de å försäljningsstället med därtill hörande lägenheter befintliga förråd av pilsner tillika med kärl och emballage, vari de förvaras, underkastade beslag och förbrutna.

4. Vad i denna § stadgas skall jämväl äga tillämpning, om någon, som ej äger rätt till försäljning av pilsner, genom byteshandel avhänder sig sådan vara.

29 §.

Beträdes den, som handhar utminuteri av pilsner, med olovlig utskänkning, eller den, som handhar utskänkning, med olovlig utminuteri,

eller idkar någon detaljhandel med pilsner å annat ställe, än därtill uppgivet eller medgivet är,

eller fortsätter någon, oaktat återkallelse av meddelat tillstånd till försäljning eller förbud däremot delgivits honom, med försäljningen, straffes som i 28 § 1 och 2 mom. sägs.

30 §.

1. Därest pilsner, köpt hos den, som idkar handel med sådan dryck utan att vara berättigad att avyttra densamma till förtäring på stället, förtäres i närheten av försäljningsstället å område, däröver säljaren äger förfoga, skall han, om det sker med hans vetskap, straffas såsom för olovlig försäljning av sådana drycker efter ty i 28 § 1 och 2 mom. är sagt.

Lag samma vare, om sådan dryck utan betalning i boden utlämnas till förtäring på stället.

2. Förbryter sig någon emot 25 §, straffes såsom för olovlig försäljning i 28 § är stadgat.

31 §.

Finnes någon å landet eller i stad utom det planlagda området forsla och utlämna pilsner utan att medföra förteckning, som i 9 § omförmäles, varde, ändå att han själv eller den, för vars räkning forslingen sker, äger att till försändning försälja pilsner, straffad såsom för olovlig försäljning därav efter ty i 28 § 1 och 2 mom. sägs, med mindre han förmår visa, att det forslade var av köpare förut beställt. Förmår han det, varde för underlåtenheten att medföra förteckning straffad med böter från och med fem till och med femtio kronor.

Vad nu är stadgat äger ej tillämpning i avseende å den, som i stad utom det planlagda området forslar och utlämnar pilsner för tillverkare, som erhållit tillstånd att där genom kringföring försälja pilsner.

Vägrar den, som är skyldig att medföra förteckning, varom sägs i 9 §, att på anfordran av krono- eller polisbetjänt, ledamot av kommunalnämnden eller av kommunalnämnden utsedd person uppvisa förteckningen, straffes såsom i 28 § 1 och 2 mom. sägs.

32 §.

Har den, som gjort sig förfallen till ansvar efter 28, 29, 30 eller 31 §§, förut undergått bestraffning för förseelse, varom sägs i någon

av dessa §§, varde den sist begångna förseelsen såsom upprepade förseelse ansedd, ändå att densamma icke är av samma art som den eller de förut begångna.

33 §.

Förbryter sig någon mot stadgandet i 23 §, straffes med böter från och med trettio till och med ettusen kronor.

34 §.

Bryter den, som handhar tillåten försäljning av pilsner, i andra fall än förut i detta kapitel sägs mot vad i denna förordning är stadgat eller mot de föreskrifter, som vederbörande myndighet i enlighet med denna förordning kan hava meddelat, straffes med böter från och med fem till och med tvåhundra kronor.

35 §.

Dömes den, som äger rätt till utskänkning av pilsner, till ansvar för olovlig försäljning av spritdrycker, skall han tillika förklaras förlustig sin rätt till försäljning av pilsner.

36 §.

Den, som under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse mot denna förordning, fortsätter samma förseelse, skall, när han därtill varder lagligen förvunnen, för varje gång stämning därför utfärdats och delgivits, dömas till de böter eller det fängelsestraff, som äro stadgade för sådan förseelse; dock må sammanlagda fängelsestraffet icke överstiga ett år.

37 §.

Om husbondes ansvarighet för förseelse, som mot denna förordning begås av hans hustru, husfolk eller i hans arbete antagen person, om böters förvandling och fördelning, om rätt att anställa åtal och verkställa beslag, om övervakande i övrigt av förordningens efterlevnad, om domstol, där överträdelser av densamma skola åtalas, samt om rättegångsförfarandet i sådana mål skall i tillämpliga delar lända

till efterrättelse vad i gällande förordning angående försäljning av rusdrycker stadgas.

38 §.

Vad enligt denna förordning tillhör stadsfullmäktiges handläggning tillkommer i stad, där stadsfullmäktige ej finnas, allmän rådstuga; och skall vad som tillhör kommunalstämmas handläggning tillkomma kommunalfullmäktige, där sådana finnas.

Vad i denna förordning är stadgat i avseende å magistrat vare i stad, där magistrat ej finnes, gällande om den för sådan stad särskilt tillsatta styrelse; och skall vad enligt denna förordning tillhör magistrats handläggning tillkomma poliskammare i stad, där sådan finnes.

Denna förordning, varigenom förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av vin och öl upphäves jämväl i vad den avser försäljning av pilsnerdricka, träder i kraft den 1 januari 1920, från vilken dag försäljning av pilsner må utövas endast av den, som enligt denna förordning därtill äger rättighet.

Härvid skall dock iakttagas:

att åtgärder, som före sistnämnda dag erfordras i avseende å ordnandet av försäljningen av pilsner enligt denna förordning, skola vidtagas i enlighet med bestämmelserna i densamma;

att utskänkningsrättigheter enligt 13 §, varom ansökningar ingivas under år 1919, ej må beviljas för längre tid än till den 1 oktober 1920; samt

att ansökningar om dylik utskänkningsrätt skola ingivas före utgången av augusti månad 1919.

Förslag

till

Förordning angående ändrad lydelse av 3, 7, 23 och 26 §§ i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker.

Häriigenom förordnas, att 3, 7, 23 och 26 §§ i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker skola, 3, 23 och 26 §§ i nedan angivna delar, erhålla följande ändrade lydelse:

3 §.

1. I denna förordning förstås med
svagdricka — — — sex procent;
pilsner varje maltdryck, som ej är hänförlig till svagdricka och som ej innehåller mer än tre och sex tiondels volymprocent alkohol och är inbryggd med en stamvört, vilkens extrakthalt icke överstiger nio och fem tiondels procent;
skattefritt bryggeri — — — tillverkas;
skattepliktigt bryggeri — — — tillverkas, samt
tillverkare — — — skötsel.

2. Tillverkningsår — — — september.

7 §.

Om uppvägt malt eller därav beredd produkt, innan den lämnat lagerfaten, så väsentligen skadats, att maltet eller produkten ej kan för avsett ändamål användas, må eftergift av skatten äga rum. Sådan eftergift må ock ske för av skattepliktigt bryggeri innehavd maltdryck, som med anledning av jämlikt 26 § 2 mom. i förordningen angående

försäljning av pilsner meddelat försäljningsförbud så skadats, att drycken ej kan för avsett ändamål användas. Till Kungl. Maj:t ställd ansökan om eftergift av skatten i ovan angivna fall skall, åtföljd av handlingar, innefattande erforderlig utredning rörande förhållandet, ingivas till Kungl. Maj:ts befallningshavande, som, efter överkontrollörens hörande, till Kungl. Maj:t insänder handlingarna i ärendet jämte eget yttrande.

23 §.

Från skattepliktigt — — — varumärke.

Beträffande — — — proppen.

När kärl — — — framträdande.

På sålunda — — — utlämnas.

Vad i denna paragraf stadgas skall äga motsvarande tillämpning i fråga om pilsner.

Dock må för överjäst mörk maltdryck med porterkaraktär och inbryggd i likhet med porter benämningen pilsner kunna utelämnas och annan lämplig benämning i dess ställe å kork, propp eller etikett användas.

26 §.

1. — — — — —

2. Tillståndsbevis, varom i 1 mom. sägs, må ej meddelas för tillverkning i bryggeri, där förut under tillverkningsåret bedrivits skattepliktig tillverkning av maltdrycker, ej heller åt den, som erhållit tillstånd till försäljning av vin, öl eller pilsner.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1920; dock att tillsvidare till dag, som av Konungen bestämmes, den i 23 § meddelade föreskrift om, att kork eller propp till butelj, innehållande pilsner, skall vara stämplad med bryggeriets namn eller viss däremot svarande beteckning samt ordet »pilsner», icke skall äga tillämpning, därest å buteljen anbringas etikett av beskaffenhet, som i berörda paragraf stadgas.

Förslag

till

Förordning angående ändrad lydelse av 1 § i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker.

Härigenom förordnas, att 1 § i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker skall hava följande ändrade lydelse:

1 §.

I denna förordning förstås
med spritdrycker: — — — alkohol;
med vin: — — — alkohol; och
med öl: alla maldrycker, som innehålla alkohol, med undantag
av sådana, som enligt förordningen angående tillverkning och beskattning
av maldrycker äro att hänföra till svagdricka eller pilsner.
Spritdrycker — — — rusdrycker.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1920.

Förslag

till

Förordning angående ändrad lydelse av 2, 3, 6 och 11 §§ i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av tillagade, alkoholfria drycker samt svagdricka.

Härigenom förordnas, att 2, 3, 6 och 11 §§ i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av tillagade, alkoholfria drycker samt svagdricka skola, 3 och 6 §§ i nedan angivna delar, erhålla följande ändrade lydelse:

2 §.

Den, som äger rätt till utskänkning av spritdrycker, vin, öl eller pilsner, vare jämväl berättigad att till förtäring på stället försälja (utskänka) tillagade, alkoholfria drycker samt svagdricka.

3 §.

1. Vill någon, som ej enligt 2 § är därtill berättigad, bedriva utskänkning av tillagade, alkoholfria drycker eller svagdricka, göra därom skriftligen anmälan, i Stockholm hos överståthållarämbetet, i annan stad hos magistraten och på landet hos landsfiskalen, med uppgift å det ställe, där utskänkningen skall äga rum. Har anmälan sålunda skett, skall, där ej nedan annorlunda föreskrives, meddelas bevis, att anmälan behörigen skett; och skall landsfiskalen därom underrätta kommunalnämndens ordförande i den socken, där rörelsen skall utövas.

Vad sålunda är stadgat skall iakttagas varje gång utskänkningställe ombytes.

2. Bevis, som i 1 mom. omförmäles, må ej meddelas den, som veterligen jämlikt 8 § 1 eller 2 mom. står under förbud att utskänka drycker, varom i denna förordning är fråga, eller genom gällande beslut, som ej avser allenast visst tillfälle, förbjudits att försälja spritdrycker, vin, öl eller pilsner, ej heller den, om vilken är veterligt, att

honom meddelat tillstånd att försälja spritdrycker, vin, öl eller pilsner återkallats, eller att han dömts förlustig rätt till försäljning av sådana drycker eller drycker, som avses i denna förordning.

3. Vill någon, efter det honom meddelat, av Kungl. Maj:ts befallningshavande fastställt eller omedelbarligen stadgat förbud att utskänka drycker, som avses i denna förordning, eller att sälja spritdrycker, vin, öl eller pilsner upphört att gälla, eller, efter det honom meddelat tillstånd att försälja spritdrycker, vin, öl eller pilsner återkallats, bedriva rörelse, varom i 1 mom. förmåles, har Kungl. Maj:ts befallningshavande på ansökan, åtföljd av uppgift om stället, där rörelsen är avsedd att bedrivas, att efter magistratens eller kommunalnämndens hörande pröva, huruvida tillstånd därtill må medgivas eller icke.

Detsamma — — — — omförmåles.

I Stockholm — — — — tillämpning.

4. Inom — — — — tillstånd.

5. Har — — — — upphört.

6 §.

1. Utskänkning — — — — resande.

2. Om utskänkning på grund av anmälan eller tillstånd enligt 3 § idkas, vare det förbjudet att låta rusdrycker eller pilsner å utskänkningsstället förtäras ävensom att hava sådana drycker förvarade å utskänkningsstället eller eljest på sådant sätt, att gästerna äga tillgång till desamma.

Det vare ock förbjudet för gäst att å sådant utskänkningsställe förtära rusdrycker eller pilsner.

11 §.

Varder någon, vilken efter anmälan eller tillstånd idkar utskänkning, som avses i 3 §, dömd till ansvar för olovlig försäljning av spritdrycker, vin, öl eller pilsner, då må han ock, på yrkande av vederbörande allmän åklagare, dömas förlustig sin nämnda utskänkningsrätt, i fall omständigheterna finnas böra därtill föranleda.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1920.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 24
januari 1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 PETRÉN,
 NILSON,
 LÖFGREN,
 friherre PALMSTIERNA,
 RYDÉN,
 UNDÉN,
 THORSSON.

Föredragande departementschefen, statsrådet Thorsson anförde:

I proposition den 26 april 1918, nr 369, föreslog Kungl. Maj:t, under åberopande av det propositionen bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, 1918 års lagtima riksdag att antaga vid propositionen fogade förslag till förordningar angående *dels* försäljning av pilsner, *dels* ändrad lydelse av 3, 7, 23 och 26 §§ i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker, *dels* ändrad lydelse av 1 § i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker samt *dels* ändrad lydelse av 2, 3, 6 och 11 §§ i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av tillagade, alkoholfria drycker samt svagdricka.

Införelse.

I skrivelse den 19 juni 1918, nr 447, tillkännagav emellertid riksdagen, såsom jag förut haft tillfälle anmäla, att propositionen icke vunnit riksdagens bifall.

Sedan berörda författningsförslag i anledning av de inom riksdagen mot desamma framställda erinringar inom finansdepartementet underkastats ytterligare granskning och överarbetning, tillåter jag mig ånyo anmäla ärendet för Kungl. Maj:t; och anser jag mig därvid till en början böra i korthet redogöra för vad i ärendet tidigare förekommit.

Ifrågavarande vid 1918 års riksdag avgivna förslag vilade på ett av inom finansdepartementet tillkallade sakkunniga utarbetat, i mars 1918 avgivet förslag till bestämmelser om försäljning av sådana lättare alkoholhaltiga maldrycker, vilka — hittills i dagligt tal i allmänhet benämnda pilsnerdricka — intaga en mellanställning mellan å ena sidan svagdricka och å andra sidan öl, sådan sistnämnda dryck blivit definierad i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker.

Efter det riksdagen i skrivelse den 1 juni 1917, nr 212, meddelat, att riksdagen för sin del antagit vid berörda skrivelse såsom bilagor fogade förslag till förordning angående försäljning av rusdrycker med flera författningar, anhöll riksdagen samtidigt, att Kungl. Maj:t ville låta utarbeta och för riksdagen framlägga förslag till förordning angående försäljning av pilsnerdricka, i huvudsak grundat på bestämmelserna angående försäljning av öl i gällande vin- och ölförsäljningsförordning.

Med anledning härav tillkallade dåvarande chefen för finansdepartementet den 29 juni 1917 jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande ledamoten av riksdagens andra kammare, borgmästaren Jakob Gustaf Pettersson samt ombudsmannen hos svenska bryggareföreningen, auditören Hugo Rehnberg att såsom sakkunniga inom nämnda departement utarbeta och avgiva förslag till förordning angående försäljning av pilsnerdricka, i huvudsak grundad på bestämmelserna angående försäljning av öl i gällande vin- och ölförsäljningsförordning.

Med skrivelse den 22 mars 1918 överlämnade de sakkunniga följande fyra författningsförslag jämte motivering, nämligen förslag till förordning angående försäljning av pilsner, förslag till förordning angående ändrad lydelse av 3, 7 och 23 §§ i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maldrycker, förslag till förordning angående ändrad lydelse av 1 § i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker samt förslag till förordning angående ändrad lydelse av 2, 3, 6 och 11 §§ i förordningen den 9

juni 1905 angående försäljning av tillagade, alkoholfria drycker samt svagdricka.

De sakkunnigas utlåtande remitterades därefter till överståthållar-ämbetet, Kungl. Maj:ts samtliga befallningshavande i länen, kommerskollegium, kontrollstyrelsen och socialstyrelsen, vilka ålades att till finansdepartementet inkomma med yttranden i ämnet, varjämte svenska bryggareföreningen bereddes tillfälle att yttra sig i ärendet.

Sedan nämnda myndigheter ävensom omförmälda förening och porterbryggeriaktiebolaget D. Carnegie & Co över förslagen avgivit yttranden, vilka finnas i sammandrag fogade vid ovannämnda proposition nr 369 till 1918 års lagtima riksdag, undergingo författningsförslagen inom finansdepartementet granskning och överarbetning, varefter Kungl. Maj:ten den 26 april 1918 avlät nyssberörda proposition i ämnet till riksdagen.

Såsom ovan nämnts vann propositionen emellertid icke riksdagens bifall.

Från den i nämnda proposition lämnade redogörelse torde jag få anföra följande historik jämte framställning av de sakkunnigas förslag.

I nykterhetskommitténs den 5 januari 1914 avgivna förslag till förordning angående försäljning av rusdrycker inbegrepos under beteckningen öl alla alkoholhaltiga maltdrycker med undantag av sådana, som enligt förordningen angående tillverkning och beskattning av maltdrycker voro att hänföra till svagdricka. Enligt den sålunda givna definitionen, som fullständigt anslöt sig till bestämmelsen i 1 § av förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av vin och öl, skulle den föreslagna öllagstiftningen komma att drabba ej blott pilsnerölet och lagerölet utan jämväl alla slag av s. k. lagrade drickor, såsom pilsnerdricka, lagerdricka, iskällardricka och lättöl, d. v. s. maltdrycker, vilka, utan att vara hänförliga till svagdricka, dock ej innehålla högre alkoholhalt än mellan 3 och 4 volymprocent, i allmänhet omkring 3.5 volymprocent, och vilka i regel äga en extrakthalt av något mer än 9 procent.

I ett vid betänkandet fogat särskilt yttrande framhöll emellertid en av kommitténs ledamöter, professor T. Thunberg, att de lagrade buteljdrickorna av lagerdrickats och pilsnerdrickats typ, ehuru väl även de kunde missbrukas för berusningsändamål, dock vore i sådant avseende mycket oskyldigare än ölet; och då därtill komme, att dessa drickors smak vore av samma kvalitet som ölets samt att de följaktligen vore väl ägnade att konkurrera med detsamma, talade enligt reservantens mening starka skäl för, att dessa drickor genom lagbestämmelser och därtill hörande kontrollbestämmelser sammanfördes till en särskild klass.

Historik.

Nykterhets-
kommitténs
förslag.

Professor
T. Thunbergs
reservation
vid nykterhets-
kommitténs
förslag.

Inom finans-
departementet
15/6 1914 till-
kallade sak-
kunniga.

Det uppslag, professor Thunberg sålunda givit, fullföljdes av dåvarande chefen för finansdepartementet, då denne jämlikt bemyndigande den 15 maj 1914 uppdrog åt professor Thunberg jämte disponenten Sven Sandwall såsom sakkunniga att verkställa ytterligare utredning angående i vad mån möjlighet förefunnes att i försäljningsavseende draga en ur nykterhetssynpunkt tillfredsställande annan gräns mellan starkare och svagare maltdrycker än den då stadgade samt angående därmed sammanhängande tekniska spörsmål.

I anledning av berörda uppdrag avgåvo de sakkunniga den 1 och den 3 juli 1914 sina särskilda yttranden.

Då dessa yttranden finnas intagna dels i de här ovan först omförmälda sakkunnigas till trycket befordrade förslag till förordning angående försäljning av pilsner m. m. och dels i Kungl. Maj:ts proposition, nr 242, till 1914 års senare riksdag med förslag till förordning angående försäljning av alkoholhaltiga drycker m. m., torde det här vara tillfyllest att i fråga om berörda yttranden hänvisa till omförmälda förslag och proposition.

Chefens för
finansdeparte-
mentet an-
förande
24/7 1914.

Vid föredragningen i statsrådet den 24 juli 1914 av förslag till förordning angående försäljning av alkoholhaltiga drycker m. m. yttrade dåvarande chefen för finansdepartementet i fråga om de nyss omförmälda sakkunnigas betänkanden följande:

»Av vad de sakkunniga anfört synes mig framgå, att bestämda skäl tala för beredande av en friare ställning åt förutnämnda lättare maltdrycker än åt det egentliga ölet. Kan man härigenom vinna, att konsumtionen i någon större grad ledes över till dessa drycker från andra ur nykterhetssynpunkt icke lika oskadliga, lär man hava löst en viktig uppgift vid nu förevarande lagstiftning. Skulle man därjämte genom nämnda frihet bereda möjlighet att i viss mån hålla handeln och näringarna, särskilt bryggerierna, skadeslösa för den förlust, de ej kunna undgå att lida till följd av de restriktioner, vilka även jag i det följande ärnar föreslå å handeln med det egentliga ölet, vore vinsten av denna frihet av än större värde, emedan på detta sätt staten skulle befrias från ersättningsanspråk, som eljest svårigen kunde avvisas.

Vid uppdragande av gränsen mellan dessa lättare maltdrycker, vilka jag gemensamt benämner lagrade drickor, och det egentliga ölet vill jag i likhet med herr Thunberg föreslå, att den övre alkoholgränsen för de lagrade drickorna sättes vid 3.6 volymprocent och att deras ursprungliga extrakthalt icke får överstiga 9 $\frac{1}{2}$ procent. Genom en sålunda angiven gräns, mot vilken kontrollstyrelsen i infortrat utlåtande icke haft annat att erinra, än att det av praktiska skäl möjligen kunde ifrågasättas, att alkoholhalten borde bestämmas något högre, skulle till de lagrade drickorna komma att hänföras ett stort antal av förut omnämnda i handeln förekommande lättare maltdrycker. Jag vill därvid erinra, att med nämnda av mig upptagna gräns de lagrade drickorna faktiskt skulle komma att hållas nere vid en

högsta alkoholhalt av 3.4—3.5 volymprocent, då bryggerierna ej vid tillverkningen kunna fullt utnyttja den i lag fastställda alkoholgränsen. Till herr Sandwalls förslag att ensamt den ursprungliga extrakthalten — och därtill en högre än den nyssnämnda — skulle för denna typ av maltdrycker vara bestämmande, kan jag ej ansluta mig. Ett förslag av sådan art synes mig nämligen ej innebära tillräckliga garantier, att de lagrade drickorna komme att hållas vid den lägre alkoholhalt, som måste anses nödvändig för medgivande av deras friare ställning i försäljningshänseende.»

Sedan departementschefen därefter upptagit till behandling frågan om de grunder, efter vilka försäljning av de lagrade drickorna, sådana de av honom angivits, skulle få äga rum, samt därvid till en början i anledning av de ifrågavarande dryckernas genom företagna experiment adagalagda ofarlighet framhållit, att gentemot professor Thunbergs ståndpunkt, enligt vilken man i fråga om det dåvarande ölet skulle erhålla icke mindre än tre olika försäljningssystem, talade den bestämda olägenheten av sådana skiftningar i lagstiftningen, fortsatte departementschefen:

»Med stöd av vad jag sålunda anfört finner jag mig kunna föreslå, att de lagrade drickorna i försäljningshänseende helt likställas med svagdrickat. Härigenom skulle lagstiftningen stödja konsumtionen av de lagrade drickorna och egga bryggerierna att genom förbättrade tillverkningsmetoder allt mera höja deras smaklighet, vilket i sin mån skulle bidraga att undantränga det ur nykterhetssynpunkt icke lika oskyldiga ölet. Slutligen skulle bryggerierna i här berörda drycker hava en produkt, med vilken de fritt kunde röra sig, och i hanteringen i denna del finna någon ersättning för sin i övrigt minskade omsättning.

Enligt den definition, jag föreslagit skola i förordningen angående tillverkning och beskattning av maltdrycker införas å det lagrade drickat, skulle som sådant anses varje maltdryck, som ej vore hänförlig till svagdricka och vilken ej hölle högre alkoholstyrka och ursprunglig extrahalt, än jag ovan angivit. Av en sådan definition skulle följä, att maltdrycker, som ej hölle mer än $2\frac{1}{4}$ volymprocent alkohol, och vilkas ursprungliga extrakthalt överstege 6 men ej 9.5 procent, komme att hänföras till lagrat dricka. Härmed skulle åtminstone delvis vinnas vad herr Thunberg velat nå genom förslaget att med svagdricka under vissa förutsättningar likställa sådana extraktrika drycker, som ej hölle högre alkoholhalt än den för svagdricka medgivna.»

I överensstämmelse med nu återgivna yttrande till statsrådsprotokollet framlades till 1914 års senare riksdag genom propositionen nr 242 förslag till förordning angående försäljning av svagt alkoholhaltiga samt tillagade, alkoholfria drycker, enligt vilket för utskänkning av lagrat dricka, liksom för utskänkning av svagdricka, i regel endast skulle fordras anmälan, i Stockholm hos överståthållarämbetet, i annan stad hos magistraten och på landet hos länsmannen. Detta förslag antogs av första men avslogs av andra kammaren.

1914 års
senare riksdag.

Ett av bevillningsutskottet framlagt sammanjämningsförslag bifölls av andra men avslogs av första kammaren, i följd varav frågan vid nu nämnda riksdag förföll.

1915 års riksdag.

Vid 1915 års riksdag återupptogs frågan om undantagande av lagrat dricka från den för öl gällande försäljningsordningen genom motionerna nr 109 av herr E. von Hofsten m. fl. och 112 av herr J. Jonsson i Hökhult m. fl., båda inom andra kammaren. I den förra motionen framlades ånyo i detta avseende samma förslag, som Kungl. Maj:t avgivit till 1914 års senare riksdag. I den senare motionen återigen föreslogs, att de maltdrycker, som ej innehölle mer än 3 volymprocent alkohol, skulle fritagas från den i försäljningsförordningen stadgade ordningen för försäljning av öl. Bevillningsutskottet avstyrkte motionerna samt tillstyrkte den av nykterhetskommittén föreslagna alkoholgränsen av $2\frac{1}{4}$ volymprocent; till denna ståndpunkt anslöt sig även andra kammaren, varemot första kammaren biföll herr von Hofstens m. fl.s motion. Ett av bevillningsutskottet framlagt sammanjämningsförslag bifölls av andra men avslogs av första kammaren.

1916 års riksdag.

Jämväl vid 1916 års riksdag väcktes i samband med frågan om rusdrycksförsäljningens reformerande förslag i nu ifrågavarande ämne dels genom motionerna nr 62 inom första kammaren av herr Karl Johan Ekman m. fl. och nr 164 inom andra kammaren av herr Jonsson i Hökhult m. fl., i vilka motioner föreslogs en alkoholgräns av 3 procent mellan å ena sidan de drycker, som skulle vara underkastade samma kontrollföreskrifter som rusdrycker, och å andra sidan de drycker, som skulle få försälas fritt, dels ock genom motionen nr 166 inom andra kammaren av herr von Hofsten, som härutinnan föreslog en alkoholgräns av 3.6 volymprocent. Liksom vid de två föregående riksdagarna avstyrkte bevillningsutskottet bägge berörda förslag och förordade en alkoholgräns av $2\frac{1}{4}$ volymprocent, vilket förslag bifölls av andra men avslogs av första kammaren; och då en sammanjämkning av kamrarnas skiljaktiga ståndpunkter i försäljningsfrågan i dess helhet icke kunde komma till stånd, förföll även denna fråga.

1917 års riksdag.

Vid 1917 års riksdag återkommo förslagen om alkoholgränsens höjande. Sålunda föreslog herr Karl Johan Ekman m. fl. i motionen nr 72 inom första kammaren samt herr Jonsson i Hökhult m. fl. i motionen nr 157 inom andra kammaren, att ifrågavarande gräns skulle sättas vid 3 volymprocent, medan åter herr von Hofsten i motionen nr

162 inom andra kammaren förnyade sitt förslag om gränsens sättande vid 3.6 volymprocent.

Sedan liksom vid de tre föregående årens riksdagar bevillningsutskottet i sitt förslag till förordning angående försäljning av rusdrycker förordat en alkoholgräns av $2\frac{1}{4}$ volymprocent samt detta förslag antagits av andra kammaren, men första kammaren härutinnan liksom beträffande försäljningsreformen i övrigt anslutit sig till herr von Hofstens motion. föreslog bevillningsutskottet i sammanjämkningssyfte, bland annat:

att maltdrycker, som enligt förordningen angående tillverkning och beskattning av maltdrycker vore att hänföra till pilsnerdricka, skulle undantagas från de enligt förslaget till förordning angående försäljning av rusdrycker för öl gällande bestämmelserna;

att med pilsnerdricka skulle förstås varje maltdryck, som ej vore hänförlig till svagdricka och som ej innehölle mer än tre och sex tiondels volymprocent alkohol och vore inbryggd med en stamvört, vilkens extrakthalt icke överstege nio och fem tiondels procent;

samt att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det tacktes Kungl. Maj:t låta utarbeta och för riksdagen framlägga förslag till förordning angående försäljning av pilsnerdricka, i huvudsak grundat på bestämmelserna angående försäljning av öl i gällande vin- och ölförsäljningsförordning.

Detta utskottets förslag antogs av båda kamrarna, och riksdagens beslut anmäldes hos Kungl. Maj:t genom ovan redan omförmälda skrivelse av den 1 juni 1917.

Efter denna inledande översikt över vad i frågan hittills förekommit vill jag övergå till en redogörelse för de sakliga ändringar i vin- och ölförsäljningsförordningens föreskrifter, som de sakkunniga ansett sig böra föreslå; och torde därvid till en början böra återgivas vad de sakkunniga själva därom anföra i sitt förslag. De sakkunniga lämna först en historisk översikt av ämnet, varefter de yttra:

De sakkunniga
s förslag.

»Såsom den här ovan lämnade historiken utvisar, har beslutet om undantagande av maltdrycker, innehållande 2.25—3.6 volymprocent alkohol, från de för försäljningen av rusdrycker, inklusive öl, stadgade strängare bestämmelserna framgått ur en önskan att bereda allmänheten lättare tillgång till en måltidsdryck, som är extraktrikare, fylligare i smaken och mera hållbar än svagdrickat, men på samma gång såsom berusningsmedel väsentligt ofarligare än det vanliga ölet. Genom beredande av en sådan undantagsställning för ifrågavarande maltdrycker torde man hava tänkt sig, att dessa skulle, åtminstone hos en stor del av allmänheten, uttränga och ersätta de starkare maltdryckerna, vilkas försäljning genom den nya lagstiftningen underkastats åtskilliga, åtkomsten försvårande restriktioner. I den

mån detta syfte genom ifrågavarande anordning vunnas, skulle ersättning automatiskt beredas bryggeriidkarna för den minskning i avsättning av starkare malt-drycker, som de nya rusdrycksförsäljningsbestämmelserna för dem kunde väntas medföra. Man har nämligen beräknat, att de bryggerier, som tillverka maltdrycker av 4 - 6 volymprocents alkoholstyrka, utan större svårigheter eller kostnader i stället kunna övergå till tillverkning av 3.6-procentiga drycker. Och man har därför förväntat, att den ifrågasatta undantagslagstiftningen för de senare, i den mån den verkligen leder till ökad avsättning av desamma, skall vara ägnad att förebygga framställandet av ersättningsanspråk mot statsverket i ifrågavarande hänseende.

För att de nu antydda syftena skola kunna vinnas, är det emellertid enligt vår mening även önskvärt, att de lättare maltdryckerna av lagstiftningen erhålla en *benämning*, som i sin mån underlättar deras uppgift att såsom måltidsdryck uttränga och ersätta de starkare maltdryckerna. I sådant avseende har riksdagen i sin skrivelse i ämnet den 1 juni 1917 använt termen »pilsnerdricka». Denna benämning har jämväl införts i 1 § av kungl. förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker samt i 3 § av kungl. förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker såsom gemensam beteckning för alla maltdrycker, som ej äro hänförliga till svagdricka och som ej innehålla mer än tre och sex tiondels volymprocent alkohol samt äro inbryggda med en stamvört, vilkens extrakthalt icke överstiger nio och fem tiondels procent. Under pilsnerdricka skulle således inbegripas jämväl lagerdricka, iskällardricka, lättöl o. d.

Det kan emellertid ifrågasättas, om detta namnval ur ovan angivna synpunkt är lyckligt. Särskilt från bryggeriindustriens målsmän har i sådant avseende anmärkts, att benämningen pilsnerdricka skulle allt för skarpt betona ifrågavarande dryckers frändskap med svagdrickat, för att de skulle kunna hos den stora allmänheten med framgång konkurrera med ölet. Och med hänvisning till en ofta gjord iakttagelse, att för konsumenterna dryckens etikett har en avgörande betydelse, har man framhållit sasom önskvärt, att de lättare maltdrycker, vilka äro avsedda att ersätta ölet, även måtte erhålla ett namn, som underlättar denna deras uppgift.

Den sålunda framställda anmärkningen synes oss förtjäna beaktande. Med kännedom om den fördom, som många ölkonsumenter hysa mot alla maltdrycker, vilka gå under benämningen 'dricka', varmed i deras föreställning förknippas något smaklöst och mindrevärdigt, kan det verkligen befaras, att etiketten 'pilsnerdricka' inom stora kretsar av allmänheten skulle försvåra de därmed betecknade dryckernas användande såsom ersättningsmedel för det starkare ölet. På grund härav och då en dylik övergång från starkare till svagare drycker måste, ej minst ur nykterhets-synpunkt, anses önskvärd, hava vi ansett lämpligt att för de lättare maltdryckerna föreslå utbyte av benämningen pilsnerdricka mot beteckningen *pilsner*.

En sådan namnförändring torde för närvarande ställa sig så mycket lättare att genomföra, som till följd av bristen på malt allmänheten under den senaste tiden vant sig vid att den dryck, som i handeln gått under benämningen 'pilsner', ofta ej haft avsevärt högre extrakt- och alkoholhalt än lagrat svagdricka.

I sammanhang härmed har det även befunnits nödigt att genom särskilda bestämmelser bereda lagligt skydd åt pilsner-namnet. I sådant avseende hava vi föreslagit, att maltdryck, som icke enligt maltdryckstillverkningsförfordningen är att anse som pilsner, ej må vid försäljning utlämnas å kärl, som å etikett, kork eller propp eller genom stämpling eller annorledes försetts med beteckningen pilsner

eller liknande benämning, vare sig enbart eller i förening med andra ord. Användandet av benämningen pilsnerdricka skulle således enligt förslaget ej vara tillåtet.

Då vi fått oss förelagt att utarbeta förslag till förordning angående försäljning av lättare maltdrycker, i huvudsak grundat på bestämmelserna angående försäljning av öl i gällande vin- och ölförsäljningsförordning, hava vi ansett det ligga inom ramen för vårt uppdrag att i sak föreslå mindre modifikationer i de gällande ölförsäljningsbestämmelserna, där sådana synas av starka billighetshänsyn påkallade samt deras genomförande ej kan befaras äventyra den allmänna ordningen och nykterhetstillståndet. Därjämte hava vi vid utarbetande av vårt förslag sökt åstadkomma större enhetlighet och en viss förenkling i 1905 års försäljningsbestämmelser, därvid vi särskilt haft till ögonmärke att, där ej sakligt olika bestämmelser påkallas, åvägabringa formell överensstämmelse mellan ifrågavarande lagstiftning och kungl. förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker.

1905 års förordning upptager, såsom förut nämnts, följande olika slag av ölförsäljning: försäljning till förtäring på stället (utskänkning), försäljning till avhämtning, försäljning till försändning på rekvisition och försäljning genom kringföring. Partihandel omnämnes icke uttryckligen i förordningen. Av sistnämnda förhållande torde emellertid ej få dragas den slutsatsen, att rätten till sådan handel, varmed enligt rusdrycksförsäljningsförordningen förstås handel, som bedrivs till återförsäljare i och för deras rörelse, ävensom försäljning för export, skulle vara alldeles undantagen från de i förstnämnda förordning stadgade villkoren för rätten till försäljning. Utan saknaden av särskilda stadganden i berörda hänseende torde endast innebära, att partihandeln är underkastad samma bestämmelser, som äro stadgade för försäljningen till avhämtning. Rätt till partihandel med öl lär således enligt nu gällande lagstiftning få anses utan särskilt tillstånd tillkomma i första rummet öltillverkare i fråga om de varor, han själv tillverkat, samt vidare den, som äger rätt till utminuteri av brännvin (12 §). Därjämte tillkommer rätt till partihandel den, som av Konungens befallningshavande erhållit tillstånd vare sig till försäljning till avhämtning eller genom kringföring enligt 13 eller 16 § eller till förtäring på stället enligt 7 §.

Under åberopande av vad vi förut yttrat om önskvärdheten att i formellt avseende vinna överensstämmelse mellan förordningen angående försäljning av pilsner samt förordningen angående försäljning av rusdrycker, där icke en sakligt olika behandling av förhållandena påkallas, föreslå vi, att jämväl försäljningen av pilsner indelas i partihandel och detaljhandel, därvid partihandel innefattar försäljning till återförsäljare i och för deras rörelse ävensom försäljning för export samt detaljhandel all annan handel. Vidare föreslå vi, att detaljhandeln må indelas i utminuteri och utskänkning, därvid till utminuteri skulle hänföras försäljning till avhämtning, till försändning på rekvisition samt genom kringföring.

I fråga om olika slag av rättigheter till försäljning av öl skiljer 1905 års förordning, såsom förut erinrats, mellan å ena sidan sådana, vilka betraktas såsom tillbehör till annan näringsrätt och därför få utövas utan särskilt tillstånd, samt å andra sidan sådana, vilka bero på särskilt tillstånd av Konungens befallningshavande. Denna skillnad har i förslaget bibehållits, och i bestämmelserna angående den förstnämnda gruppen av rättigheter har ej gjorts annan ändring, än att rätten till partihandel undantagits från den handel, som omförmäles under mom. b) och c) i 12 §

av 1905 års förordning såsom medgiven utan särskilt tillstånd. Något behov torde nämligen ej kunna anses föreligga att medgiva rätt till försäljning till återförsäljare eller till export vare sig åt dem, som äga rätt till brännvinsutminuterung eller åt dem, som erhållit rätt till utskänkning av pilsner. I stället har, i anslutning till vad ovan yttrats om önskvärdheten av särskilda bestämmelser angående partihandeln, såsom en särskild grupp av rättigheter upptagits rättigheter till partihandel, vilka utan särskilt tillstånd skulle tillkomma dels tillverkare och dels sådana, som av Konungens befallningshavande erhållit tillstånd till försäljning till avhämtning.

Vad därefter beträffar ordningen för beviljande av tillstånd till detaljhandel, synas 1905 års bestämmelser i detta hänseende lida av en viss brist på enhetlighet och system, särskilt i fråga om det inflytande, som härutinnan tillerkänts de kommunala myndigheterna. Såsom redan av nykterhetskommittén i dess betänkande del V sid. 76 erinrats, får sålunda ett ur nämnda synpunkt upprättat schema över de olika slag av försäljningsrättigheter. Konungens befallningshavande kan meddela, följande utseende:

I. Rättigheter, vilka icke få upplätas mot kommunalrepresentationens avstyrkande:

rättigheter till utskänkning i Stockholm jämlikt 7 §.

II. Rättigheter, vilka icke få upplätas mot avstyrkande, i stad av både stadsfullmäktige och magistrat samt på landet av både kommunalnämnd och kommunalstämma:

rättigheter till utskänkning på landet samt i andra städer än Stockholm enligt 7 §; samt

rättigheter till försäljning till avhämtning på landet enligt 13 § 3 mom.

III. Rättigheter, beträffande vilka tillfälle skall lämnas kommunalstämma eller stadsfullmäktige att yttra sig:

rättigheter till utskänkning vid hälsobrunn, badort eller annan kurort enligt 9 § 1 mom.

IV. Rättigheter, beträffande vilka kommunalnämnd och kommunalstämma skola höras:

rättigheter till utskänkning inom område för järnvägsstation å landet enligt 8 § första stycket.

V. Rättigheter, beträffande vilka magistraten i annan stad än Stockholm skall höras:

rättigheter till försäljning till avhämtning enligt 13 § 2 mom.;

rättigheter till utskänkning inom område för järnvägsstation i stad enligt 8 § första stycket; samt

rättigheter för tillverkare till försäljning genom kringföring utom stads planlagda område enligt 15 § 1 mom.

VI. Rättigheter, som kunna meddelas utan någon kommunal myndighets hörande:

rättigheter till försäljning till avhämtning i Stockholm enligt 13 §;
rättigheter till utskänkning inom område för järnvägsstation i Stockholm
enligt 8 § första stycket;
rättigheter för tillverkare till försäljning genom kringföring i Stockholm
utom stadens planlagda område enligt 15 §;
rättigheter till utskänkning å järnvägståg enligt 8 §, andra stycket;
rättigheter till utskänkning å passagerarfartyg enligt 9 § 2 mom.;
rättigheter till utskänkning för kortare tid än ett år enligt 9 § 3 mom.;
rättigheter till utskänkning vid bestämt tillfälle enligt 10 §; samt
rättigheter för tillverkare att till avhämtning och genom kringföring försälja
av annan tillverkat öl enligt 16 §.

En sådan olikhet i ordningen för meddelande av försäljningstillstånd är näppeligen av sakens natur påkallad, och en förenkling av ifrågavarande brokiga system måste därför anses önskvärd. I sådant avseende hava vi ansett, att de detaljhandelsrättigheter, vilka bero på särskilt tillstånd av Konungens befallningshavande, lämpligen skulle kunna uppdelas i två huvudgrupper, nämligen *å ena sidan* sådana, för vilkas beviljande erfordras i vissa fall tillstyrkande av vederbörande kommunalrepresentation samt i andra fall yttrande av vederbörande polismyndighet, samt *å andra sidan* sådana, vilka kunna av Konungens befallningshavande beviljas utan hörande av de kommunala myndigheterna. Till den förra gruppen skulle hänföras de mera stadigvarande försäljningsrättigheter, som omförmälas i gällande öl- och vinförsäljningsförordnings 7, 13 och 16 §§, ävensom tillverkares rätt enligt 15 § att sälja genom kringföring i stad utom det planlagda området. Till den senare gruppen skulle åter hänföras de tillfälliga försäljningsrättigheter, som finnas omförmälda i 8, 9 och 10 §§ av samma förordning. Inom den förra gruppen skulle för försäljningstillstånd beviljande erfordras:

- a) tillstyrkande av kommunalstämma för beviljande av s. k. ständiga rättigheter till utminuterings och utskänkning å landet;
- b) tillstyrkande av stadsfullmäktige för beviljande av s. k. ständiga rättigheter till utskänkning i stad; samt
- c) yttrande av magistraten för beviljande av s. k. ständiga utminuteringsrättigheter av alla slag i stad.

Förutom större enkelhet och överskådlighet medför ett sådant system, att de kommunala representationerna i fråga om de s. k. ständiga utskänkings- och utminuteringsrättigheterna på landsbygden samt de s. k. ständiga utskänkingsrättigheterna i stad erhålla ett avgörande inflytande, något som riksdagen och särskilt andra kammaren upprepade gånger uttalat som ett önskemål. Därjämte erhålles i nämnda avseenden en närmare anslutning till bestämmelserna i förordningen angående försäljning av rusdrycker. Beträffande de s. k. ständiga utminuteringsrättigheterna i stad, om vilka ansökningar kunna förekomma till behandling å alla tider på året och vilkas hänskjutande till yttrande av stadsfullmäktige därför i många städer skulle föranleda extra sammanträden, innefattar förslaget en anslutning till de i 1905 års förordning givna bestämmelserna. Vad slutligen angår de tillfälliga rättigheterna, innebär den av oss föreslagna ordningen, att ansökningar om alla dylika rättigheter skulle behandlas på samma sätt, d. v. s. kunna avgöras av Konungens befallningshavande utan de kommunala myndigheternas hörande, vilket i fråga om utskänkingsrättigheter vid hälsobrunn, badort eller annan kurort samt

vid järnvägsstation utgör ett eftergivande av den i sådant avseende nu gällande föreskrift. I betraktande av de lättare maltdryckernas relativa ofarlighet såsom berusningsmedel och med hänsyn därtill, att de kommunala myndigheterna icke heller enligt 1905 års bestämmelser äga rätt till veto mot upplåtande av dylika rättigheter, torde emellertid en sådan förändring icke kunna anses betänkelig. Givet är för övrigt, att Konungens befallningshavande även över ansökningar om dylika rättigheter är oförhindrad och i regel väl även torde finna sig föranlåten att inhämta yttrande av vederbörande polismyndighet.»

De föreslagna ändringarna i vin- och ölförsäljningsförrordningens bestämmelser för beviljande av tillstånd till detaljhandel med öl har emellertid den ene av de sakkunniga icke för sin del kunnat godkänna, utan har han vid förslaget fogat ett särskilt yttrande av följande lydelse:

»Under utarbetandet av förevarande förslag har undertecknad Rehnberg framhållit önskvärdheten av vissa lättnader i fråga om rätt till försäljning av pilsner, bl. a. genom att tillåta restauratör att, allenast efter en enkel anmälan till vederbörande myndighet, vid måltid till spisande gäst utskänka pilsner; genom att, vid försäljning genom kringföring i stad, tillåta avlämnande av pilsner till person, som i en lokal utför arbete, men icke där har bostad; genom eftergift från skyldigheten att, vid försäljning genom försändning, medföra nu föreskriven förteckning å köpare m. m. Ehuru varken från ordnings- eller nykterhetssynpunkt betänkligheter mot dylika detaljändringar borde möta, har jag på grund av begränsningen av det åt de sakkunniga lämnade uppdraget, om än efter tvekan, funnit mig böra fränfalla dessa önskemål.

Med hänsyn till de upplysningar, som under innevarande månad kommit mig tillhanda — bl. a. att försäljningsbolagen i vissa städer, enligt mitt förmenande i strid mot grunderna för 1917 års rusdrycksförsäljningsförrordning, vidtagit förberedande åtgärder i syfte att åt bolagen förvärva uteslutande rätt till utskänkning av pilsner — finner jag mig däremot icke kunna godkänna bestämmelserna i 8 § 3 mom. och 13 § 4 mom. av föreliggande förslag, varigenom bestämmanderätten i fråga om upplåtande av rätt till utskänkning av pilsner i annan stad än Stockholm uteslutande förbehålles stadsfullmäktige samt rätt till utminutering och utskänkning å landet uteslutande förbehålles kommunalstämman. Enligt min mening böra på detta område nu gällande bestämmelser bibehållas och Konungens befallningshavande sålunda äga rätt att upplåta ifrågavarande rättigheter efter tillstyrkan av en av de kommunala myndigheter, som i ärendet hörts. I detta sammanhang finner jag mig böra framhålla, att den staten enligt mitt förmenande gentemot företagare och arbetare i bryggeriindustrien åliggande ersättningsskyldighet i anledning av genomförandet av den nya rusdryckslagstiftningen kan bliva väsentligt ökad, om försäljningsrätten inskränkes utöver grunderna för 1917 års riksdagsbeslut.»

I sitt förslag hava de sakkunniga vidare anfört följande:

»Om de kommunala representationerna, på sätt vi sålunda föreslå, erhålla rätt till veto mot upplåtande av rätt till stadigvarande rättigheter till utskänkning samt å landet jämväl mot upplåtelse av sådana rättigheter till utminutering, synes det i 2 § 2 mom. av 1905 års förrordning stadgade absoluta förbudet mot

upplåtande av tillstånd till försäljning av öl inom läger, kasernområde eller annat, uteslutande för krigsmaktens behov upplåtet område kunna upphävas åtminstone för det fall, att vederbörande befälhavare gör framställning om sådan upplåtelse. Därigenom skulle det kunna bli möjligt att exempelvis på en sådan ort som Karlsborg tillhandahålla maltdrycker av högst 3.6 volymprocent alkohol.»

Efter att hava återgivit en till de sakkunniga från styrelsen för Stockholms kaféidkareförening ingiven skrivelse av den 27 november 1917, åsyftande, bland annat, införande i förslaget av bestämmelse, att försäljningsåret vid meddelande av rättigheter till utskänkning av pilsnerdricka icke såsom hittills skulle sammanfalla med kalenderår utan räknas från den 1 oktober till och med den 30 september, anföra de sakkunniga, att det sålunda framställda önskemålet syntes kunna beaktas, utan att några andra berättigade intressen därigenom trädde för nära. Här- efter fortsätta de sakkunniga:

»Enligt kungl. förordningen den 24 oktober 1885 angående försäljning av vin, maltdrycker m. m. räknades försäljningsåret i stad från den 1 oktober och på landet från den 1 november. I det av den s. k. maltdryckskommittén den 23 maj 1900 avgivna betänkande med förslag till förordning om försäljning av vin och maltdrycker m. m. föreslogs i detta avseende icke någon förändring. Men i ett på grundvalen av nämnda kommittébetänkande inom finansdepartementet utarbetat förslag räknades kalenderåret som försäljningsår, vilket ock av Kungl. Maj:t och riksdagen godkändes. Anledningen till denna förändring synes hava varit det vid 1905 års omarbetning av maltdrycksförsäljningslagstiftningen uppställda önskemålet att bringa denna lagstiftning i närmare överensstämmelse med brännvinsförsäljningslagstiftningen.

Sedan försäljningen av de starkare maltdryckerna numera genom förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker i alla huvudsakliga delar underkastats samma bestämmelser som försäljningen av spritdrycker, torde ej något behov föreligga att i detta speciella fall vidhålla kravet på en dylik överensstämmelse jämväl för försäljningen av de svagare maltdryckerna, då denna försäljning skall underkastas särskild reglering. Och då försäljningsårets räknande från den 1 januari, med hänsyn därtill att hyreskontrakten angående kafélokaler i regel utlöpa den 1 oktober, för kaféidkarna uppenbarligen måste medföra kännbara olägenheter, synes det skäligt, att vid meddelande av tillstånd till utskänkning av pilsner för ett eller flera, högst tre år, försäljningsåret skall räknas från den 1 oktober. I sammanhang härmed har det ansetts nödigt att bestämma tiden, inom vilken ansökningar om ifrågavarande rättigheter skola ingivas, till den 15 mars det år, varunder utskänkningen skall börja. Med en sådan bestämmelse torde det ej vara omöjligt att få ifrågavarande ansökningar på landet behandlade på den ordinarie kommunalstämmans i mars.

Angående möjlighet för stärbhusdelägare att inträda i utövningen av avliden persons försäljningsrätt, stadgas i 18 § av 1905 års förordning, att, då den avlidne efter tillstånd utövat utskänkning, rörelsen må för stärbhusdelägarnas räkning fort-

sättas, därest tillståndet avser bestämd tid, intill utgången av samma tid och, därest tillståndet gäller tills vidare, till dess tre månader förflutit efter dödsfallet; och åligger det i sådant fall stärbhusdelägarna att inom en månad efter dödsfallet hos Konungens befallningshavande anmäla sin önskan att fortsätta rörelsen med uppgift å den person, som antagits till föreståndare för rörelsen.

Denna bestämmelse innebär, att stärbhusdelägare sakna laglig möjlighet såväl att övertaga avliden persons försäljningsrätt i det fall, att innehavaren av rättigheten avlider, innan han trätt i utövning av densamma, som ock att efter utgången av augusti månad fullfölja en av den avlidne ingiven ansökan om tillstånd, som ej hunnit företagas till avgörande under dennes livstid. Då ett sådant förhållande uppenbarligen kan lända till obillighet mot stärbhusdelägarna, särskilt med hänsyn till de hyresavtal, som den avlidne kan hava träffat, hava vi ansett skäligt, att stärbhusdelägare jämväl i nu nämnda fall beredes möjlighet att träda i den avlidnes ställe samt att utöva rörelsen genom särskilt antagen och godkänd föreståndare.

Avvikelse från 1905 års förordning i fråga om ordningsföreskrifter har huvudsakligen endast skett i de avseenden, där en närmare anslutning till rusdrycksförsäljningsförordningen ansetts påkallad och kunnat verkställas utan verklig skärpning i de äldre bestämmelserna. Sälunda har nykterhetsnämnd ålagts att utse en av de besiktningsmän, som jämte stadsfiskal eller kronobetjänt skola besiktiga utskänkingslokal. Tiden för tillåtet utövande av detaljhandel på landet har, i likhet med vad som gäller för rusdrycksutskänkning, utsträckts till kl. 10 på aftonen; och förbudet mot utskänkning å sön- eller helgdag, under det gudstjänst hålles i församlingens kyrka, har inskränkts att gälla endast högmässogudstjänst.

Beträffande offentlig myndighets rätt att för alltid eller för viss tid förbjuda eljest tillåten försäljning ansluter förslaget sig till motsvarande bestämmelser i rusdrycksförsäljningsförordningen.

Ansvarsbestämmelserna hava i formellt avseende omarbetats till närmare överensstämmelse med motsvarande stadganden i rusdrycksförsäljningsförordningen. I sak hava vi för vissa förseelser föreslagit skärpning av de enligt 1905 års förordning stadgade straffen, dock med iakttagande av att straffen för ifrågavarande förseelser alltid satts väsentligt lägre än straffen för motsvarande överträdelser av rusdrycksförsäljningsförordningen.»

Departements-
chefen.

Det de sakkunniga givna uppdraget avsåg, såsom förut nämnts, utarbetandet av förslag till förordning angående försäljning av lättare maltdrycker, i huvudsak grundat på bestämmelserna angående försäljning av öl i gällande vin- och ölförsäljningsförordning. De sakkunniga hava därvid föreslagit mindre modifikationer i nu gällande bestämmelser, där sådana modifikationer varit av billighetsskäl påkallade samt deras genomförande ej kunnat befaras äventyra den allmänna ordningen och nykterhetstillståndet. Därjämte hava de sakkunniga vid utarbetandet av sitt förslag sökt åstadkomma större enhetlighet och en viss förenkling i 1905 års försäljningsbestämmelser, därvid de särskilt haft till ögonmärke att, där ej sakligt olika bestämmelser påkallades, åvägabringa formell

överensstämmelse med förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker.

Sedan jag vid anmälan inför Kungl. Maj:t den 26 april 1918 av nämnda förslag förklarat, att jag funnit detsamma kunna läggas till grund för lagstiftning i ämnet, anförde jag:

»Vad då till en början beträffar frågan om benämningen av ifrågavarande lättare maltdrycker, så synes mig tvekan icke kunna råda om lämpligheten av en *gemensam* benämning, men namnvalet erbjuder givetvis vissa svårigheter, enär det gäller att finna ett namn, som, på samma gång det tydligt skiljer sig från såväl det alkoholstarkare ölet som från det alkoholsvagare svagdrickat, är lämpligt och bekvämt att begagna. De sakkunniga hava nu såsom benämning å ifrågavarande lättare maltdrycker föreslagit ordet *pilsner*, detta på grunder, som här ovan anförts, och vartill jag tillåter mig hänvisa. Emellertid hava från vissa håll emot detta förslag framställts erinringar; och hava i stället föreslagits andra namn såsom lättöl, halvstarka maltdrycker m. fl. Jag finner mig emellertid böra biträda de sakkunnigas förslag såsom ur olika synpunkter lämpligare än övriga under ärendets behandling framkomna förslag i namnfrågan.»

Vid behandlingen av propositionen uttalade bevillningsutskottet den uppfattning, att »pilsner» vore en beteckning, som bättre än någon annan föreslagen benämning vore ägnad att göra drycken populär.

Ifrågavarande benämning har av mig bibehållits i de nya förslag, som jag nu går att förelägga Kungl. Maj:t.

Jag torde härefter få övergå till en redogörelse för de nu änyo omarbetade förslagen; och kommer jag därvid att först paragrafvis behandla förslaget till förordning angående försäljning av pilsner, varefter de övriga författningsförslagen bliva föremål för behandling. Jag anser det dock icke erforderligt att omnämna de mindre redaktionella ändringar, som på vissa punkter företagits i de sakkunnigas förslag, utan torde jag i denna del kunna inskränka mig till att beröra de ändringar, som äro av mera betydelse eller eljest erfordra en förklaring. I de fall, då annat ej nämnes här nedan, hade redan i de till 1918 års lagtima riksdag framlagda författningsförslagen företagits motsvarande ändringar. Där återigen ändringar i nämnda författningsförslag vidtagits i anledning av mot desamma inom riksdagen framställda anmärkningar, kommer detta att särskilt angivas. Där ej annat framhålles, har

Speciell motivering.

jag anslutit mig till den av de sakkunniga förebragta, av mig förut refererade allmänna motiveringen till förslaget.

*Förslaget till
förordning
angående för-
säljning av
pilsner.
1 och 2 §§.*

I fråga om 1 och 2 §§ av förslaget till förordning angående försäljning av pilsner, torde ingen närmare motivering vara erforderlig. I 2 § har jag emellertid infört det av de sakkunniga icke upptagna allmänna förbudet i 1905 års vin- och ölförsäljningsförordning mot handel med dylika varor, såvida tillstånd därtill ej erhållits eller vederbörande på grund av lagstadgande eljest vore till handelns idkande behörig.

3 §.

3 § innehåller i 1 och 2 mom. bestämmelse om de personliga kvalifikationerna för idkande av detaljhandel med pilsner. I förhållande till motsvarande stadgande i 2 § 1 mom. i vin- och ölförsäljningsförordningen har i förslaget den ändring vidtagits, att god frejd icke längre upptagits såsom förutsättning för tillstånds erhållande. I stället skall, enligt de sakkunnigas förslag, tillstånd ej få meddelas annan än den, som gjort sig känd för ordentlighet samt prövas i övrigt vara lämplig till rörelsens utövande. Den föreslagna ändringen sammanhänger med den numera genomförda lagstiftningen om borttagande av straffpåföljden förlust av medborgerligt förtroende. I detta sammanhang må erinras om den under år 1917 av Kungl. Maj:t efter riksdagens hörande utfärdade stadgan angående hotell- och pensionatrörelse, vilken såsom personliga kvalifikationsgrunder endast upptager, att sökande gjort sig känd för redbarhet och ordentlighet, råder över sig och sin egendom samt i övrigt med hänsyn till rörelsens omfattning anses lämplig. Emellertid synes det mig, att vad i såväl nämnda stadga som rusdrycksförsäljningsförordningen finnes föreskrivet såsom ytterligare villkor för erhållande av tillstånd till handel med pilsner, nämligen att vederbörande skall råda över sig och sitt gods, jämväl bör vinna tillämpning i förevarande avseende; dock med den inskränkning, att gift kvinna synes böra beredas möjlighet att idka handel med pilsner.

Bestämmelserna i 2 mom. motsvara föreskrifterna i vin- och ölförsäljningsförordningens 2 § 1 mom.

Beträffande stadgandena i 3 mom., vilka motsvaras av bestämmelserna i 11 § i vin- och ölförsäljningsförordningen, har svenska bryggareföreningen ansett, att dessa stadganden med hänsyn till ifrågavarande maltdryckers relativa ofarlighet i förhållande till vin och starkare maltdrycker utan olägenhet torde kunna utgå ur förslaget och att häremot varken ur ordnings- eller nykterhetssynpunkt kunde framföras några betänkligheter. Även kommerskollegium har gjort gällande en liknande uppfattning. Kollegium har nämligen ansett, att bestämmelserna i 11

§ av 1905 års förordning visserligen böra slopas men i stället ersättas av en föreskrift om förbud mot utskänkning av pilsner i lokal eller å plats, där handel med annat än matvaror idkas i öppen bod, eller sådan lokal, som med dylik öppen bod står i inre förbindelse.

Svenska bryggareföreningens hemställan, att de i 11 § av vin- och ölförsäljningsförordningen förekommande stadgandena icke måtte upptagas i nu förevarande förslag, kan jag icke godkänna. Ej heller kan kommerskollegii förslag av mig biträdas. Det synes mig nämligen icke förefinnas något verkligt behov att frångå nu gällande bestämmelser, och det torde ur kontrollsynpunkt ingalunda vara betydelselöst, att handeln med pilsner begränsas till vissa slags affärer.

I motsats till de sakkunniga anser jag ej heller tillräckliga skäl förefinnas att frångå det förutvarande stadgandet om förbud mot försäljning av pilsner inom lägerplats eller annat dylikt område. Jag har ej heller funnit mig övertygad om riktigheten av de skäl, som bevillningsutskottets majoritet vid 1918 års riksdag förebragte för sin ståndpunkt, att endast utminuterings skulle förbjudas.

4 § motsvarar 3 § i vin- och ölförsäljningsförordningen; men har det i sistnämnda lagrum intagna stadgandet, att öl, som är försatt med något för hälsan skadligt ämne, ej får hållas till salu, ur förslaget uteslutits, detta i överensstämmelse med motsvarande stadgande i rusdrycksförsäljningsförordningen.

4 §.

5 § motsvarar utan någon ändring 4 och 5 §§ i vin- och ölförsäljningsförordningen.

5 §.

I fråga om innehållet i 6 § får jag hänvisa till de sakkunnigas förut återgivna uttalanden, till vilka jag i allo ansluter mig. Enligt förslaget skall den, som enligt 8 § erhållit tillstånd till försäljning till avhämtning av pilsner, även hava rätt till partihandel med sådan vara. Denna bestämmelse har sin grund i det förhållandet, att det kan tänkas, att vid vissa tillfällen, såsom vid helger o. d., rättighetsinnehavare enligt 12 och 13 §§ icke kunna få sitt behov av pilsner tillgodosett från vederbörande tillverkare.

6 §.

Under rubriken utminuteringsrättigheter hava intagits stadganden, vilka motsvara 12—16 §§ i vin- och ölförsäljningsförordningen. Stadgandena hava underkastats smärre redaktionella omarbetningar, för vilka särskild motivering torde vara överflödig. Endast i 8 § hava föreslagits ändringar i sak.

7—11 §§.

Beträffande innehållet i och avfattningen av 7 samt 9—11 §§ har jag helt anslutit mig till de sakkunnigas förslag. Jag finner mig emellertid böra upptaga till bemötande vissa mot 7, 9 och 10 §§ framställda erinringar.

7 §.

Enligt 7 § b) skall försäljning till avhämtning av pilsner få utövas av den, som äger rätt till utminuteri av spritdrycker, vin eller öl, å försäljningsstället. Överståthållarämbetet erinrar nu, att rätt till utminuteri av pilsner väl utan vidare borde tillkomma den, som vore berättigad försälja spritdrycker eller den starkare maltdrycken öl, men att anledning däremot ej synes föreligga att med försäljningsrätt till enbart vin sammanbinda en liknande rätt i avseende å pilsner. Om försäljningsrätten begränsades till vin, fortsätter överståthållarämbetet, torde detta i regel bero på att med hänsyn till rörelsens beskaffenhet tillhandahållandet av öl ansåges ej böra ifrågakomma, och det syntes inkonsekvent att i så fall utan särskilt medgivande tillåta försäljning av den ölet närstående pilsnern.

De av överståthållarämbetet uttalade farhågorna lära emellertid icke böra tillmätas någon betydelse vid det förhållande, att numera rättighet till utminuteri av vin endast tillkommer sådant bolag, varom förmäles i 17 och 18 §§ av rusdrycksförsäljningsförordningen.

8 §.

I 8 §, som närmast motsvarar vin- och ölförsäljningsförordningens 13 §, har till en början intagits den bestämmelse att, därest ansökning om rätt att till avhämtning försälja pilsner blivit å landet av kommunalstämma avstyrkt, ansökningen ej skulle få bifallas; hittills gäller, att endast om båda de kommunala myndigheterna, kommunalnämnd och kommunalstämma, avstyrkt ansökningen, densamma ej må bifallas.

Emot den föreslagna ändringen hava erinringar framställts från olika håll, men har jag vid övervägande av desamma kommit till den uppfattningen, att då uti rusdrycksförsäljningsförordningen utövan det av det kommunala vetot ansetts böra tillkomma kommunalstämman ensam, motsvarande stadgande bör, på sätt föreslagits, här meddelas.

Enligt 38 § i förslaget skall vad som tillhör kommunalstämmas handläggning tillkomma kommunalfullmäktige, där sådana finnas. I anledning av de nyligen beslutade ändringarna i kommunallagstiftningen får nämnda bestämmelse ökad räckvidd.

Då likställighet mellan stad och landsbygd i förevarande avseende innebär en konsekvent tillämpning av principen om kommunernas veto-rätt, har jag dessutom — i överensstämmelse med den uppfattning, som hävdades av bevillningsutskottets majoritet vid 1918 års lagtima riksdag — ansett mig böra nu föreslå, att jämväl stadsfullmäktige skola höras i förevarande frågor samt att, därest stadsfullmäktige avstyrka ansökning om tillstånd att till avhämtning försälja pilsner, sådan ansökning icke skulle få bifallas.

9 §.

Såväl kommerskollegium som svenska bryggareföreningen anse

bestämmelsen om medförande av särskild förteckning å köparna vid försäljning för försändning på rekvisition kunna utan olägenhet i nykterhetsavseende ur förslaget uteslutas.

Då, enligt mitt förmenande, förteckningen är ett av medlen, och ett rätt tillförlitligt sådant, för kontrollerandet av vederbörandes ordentliga handhavande av sina försäljningsrättigheter, har jag ansett mig böra i förslaget bibehålla vin- och ölförsäljningsförordningens föreskrifter härutinnan.

Med avseende å den i 1 mom. första punkten intagna bestämmelsen har svenska bryggareföreningen föreslagit, att densamma borde så ändras, att i stad avlämnande av pilsner finge ske till person, som i en lokal utförde arbete utan att där hava sin bostad.

Med anledning härav torde jag få anföra vad bevillningsutskottet vid 1918 års lagtima riksdag härutinnan yttrat:

»Med avseende å tolkningen av uttrycket »inomhus till därstädes boende» får utskottet erinra, hurusom 1915 års riksdag, i skrivelse till Konungen (nr 172) rörande antagande av förordning angående försäljning av vin och öl, i fråga om innebörden av motsvarande bestämmelser i nämnda förordning uttalade följande: »Det har blivit ifrågasatt, huruvida icke 14 och 15 §§ borde avfattas så, att icke en bokstavig tolkning av det i dessa paragrafer förekommande uttrycket »inomhus till därstädes boende» skulle kunna lägga hinder i vägen för avlämnande eller utbudande av vin eller öl till person, som i ett hus innehade lokal för drivande av verksamhet, men icke där hade bostad. Då en dylik tolkning från de myndigheters sida, vilka hava att tillämpa författningen, icke lär vara att befara, har riksdagen likväl icke funnit förändring av författningens text erforderlig, men velat i detta sammanhang omförmåla den gjorda erinringen.»

Under rubriken »utskänkningsrättigheter» återfinnas i förslaget de stadganden, vilka motsvaras av 6—10 §§ i vin- och ölförsäljningsförordningen.

Även vid 12 § har överståthållarämbetet framställt samma erinran, som jag vid redogörelsen för 7 § i förslaget haft tillfälle omnämna. Även om fall kunna förekomma, också i framtiden, då utskänkning av enbart vin må utövas av annan än sådant bolag, varom förmåles i rusdrycksförsäljningsförordningen, torde dessa fall dock kunna antagas bli va sällsynta, varför något skäl att frånga de sakkunnigas förslag i denna del icke lär förefinnas.

Enligt de sakkunnigas förslag skall utan särskilt tillstånd utskänkning av pilsner få utövas av den, som äger rätt till utskänkning av spritdrycker, vin eller öl, dock endast där sådan utskänkning bedrivs.

10 §.

12 §.

För det fall, att sådan rätt avser utskänkning av endast öl samt medelats enligt 20 § i rusdrycksförsäljningsförordningen, skulle sålunda rättighetsinnehavaren äga att dels enligt sistnämnda lagrum utskänka öl vid måltid till spisande gäster till en myckenhet av högst två tredjedels liter och dels enligt de sakkunnigas förslag utskänka pilsner utan någon begränsning vare sig med hänsyn till dylik måltid eller med avseende å den utskänkta myckenheten. Kungl. Maj:ts befallningshavande i Örebro län framhåller, att ur kontrollsynpunkt en dylik anordning måste anses otillfredsställande, då det i händelse av åtal för olaga ölutskänkning torde bli förenat med synnerlig svårighet att gendriva en av den åtalade framställd invändning därom, att utskänkningen omfattat pilsner och ej öl. Kungl. Maj:ts befallningshavande anser, att berörda olägenhet icke torde kunna hävas på annat sätt, än att rätten att utskänka pilsner i nu avsett fall icke göres vidsträcktare än rätten att utskänka öl.

Visserligen kunna svårigheter uppstå med avseende å kontrollen över utövandets av sådana utskänkingsrättigheter, som nyss omförmäls, men dessa svårigheter föreligga nog i viss mån beträffande rättighetsinnehavare enligt 20 § i rusdrycksförsäljningsförordningen, oavsett hurvida han har rätt till utskänkning av pilsner eller ej. Tillräckliga skäl synas mig därför ej förefinnas att frångå det av övriga myndigheter utan anmärkning lämnade förslaget i denna del.

Ifrågavarande paragraf återgiver innehållet i 6 § av vin- och ölförsäljningsförordningen med undantag för stadgandet i andra stycket av 6 § 2 mom., vilket innehåller ett stadgande om skjutsentreprenörs rätt till ölförsäljning. Sistberörda stadgande har här uteslutits, emedan det samma till följd av stadgan den 22 juni 1911 om skjutsväsendet helt blivit satt ur tillämpning. Denna stadga innehåller nämligen, i motsats till den därförut gällande, inga bestämmelser om gästgivares eller skjutsentreprenörs rätt till ölförsäljning.

13 §.

Beträffande motiveringen för stadgandena i 2, 3 och 4 mom. av 13 § gäller i tillämpliga delar vad jag anför under 8 §, och torde jag därför här kunna inskränka mig till en hänvisning till yttrandet under samma paragraf.

I 1 mom. av 13 § har, såsom ovan angivits, införts stadgande om att försäljningsår skulle räknas från den 1 oktober till och med den 30 september. I anslutning härtill har föreslagits, att ansökning om sådan rättighet, som i paragrafen avses, skall ingivas före den 15 mars det kalenderår, varunder utskänkningen skall börja.

Rörande stadgandet i 5 mom. får jag åberopa vad i de sakkunnigas förut refererade allmänna motivering därom yttrats.

I 14 § hava de förutvarande bestämmelserna i 8—10 §§ av vin- och ölförsäljningsförordningen blivit sammanförda.

14 §.

Såsom framgår av de sakkunnigas motivering till förslaget, innebär den av dem föreslagna ordningen, att ansökningar om rättigheter, som i förevarande paragraf avses, skulle kunna avgöras av Kungl. Maj:ts befallningshavande utan de kommunala myndigheternas hörande, vilket i fråga om utskänkingsrättigheter vid hälsobrunn, badort eller annan kurort samt vid järnvägsstation utgör ett eftergivande av den i sådant avseende enligt vin- och ölförsäljningsförordningen gällande föreskrift. De sakkunniga hava förmenat, att i betraktande av de lättare maltdryckernas relativa ofarlighet som berusningsmedel och med hänsyn därtill, att de kommunala myndigheterna icke heller enligt nu gällande bestämmelser äga rätt till veto mot upplåtande av dylika rättigheter, den föreslagna förändringen icke torde kunna anses betänklig.

De sakkunnigas förslag härutinnan har jag emellertid icke ansett mig böra biträda. Jag har därför låtit omarbета förslaget i denna punkt till överensstämmelse med förut gällande bestämmelser. Jag anser mig i detta sammanhang hava skäl uttala den förmodan, att Kungl. Maj:ts befallningshavande även i de fall, där skyldighet därtill icke förefinnes, kommer att, såvitt sådant låter sig göra, inhämta yttrande från de kommunala myndigheterna, samt att Kungl. Maj:ts befallningshavande vid avgörande av hithörande frågor icke utan vägande skäl kommer att frågå de kommunala myndigheternas hemställan.

Bevillningsutskottet vid 1918 års lagtima riksdag föreslog, att till mom. e) i 14 § av det nämnda riksdag förelagda förslaget skulle läggas orden: »därest sådant finnes vara nödigt.» Detta tillägg har inskjutits i det nu föreliggande förslaget.

15 § motsvaras av 17 och 32 §§ i vin- och ölförsäljningsförordningen.

15 §.

I fråga om bestämmelserna i 3 mom. får jag hänvisa till vad de sakkunniga därom i sitt förslag yttrat.

I de sakkunnigas förslag i denna del har jag ansett mig böra företaga ett par smärre ändringar, vilka emellertid ej torde behöva särskilt motiveras.

Vad angår innehållet i 16 §, till den del detsamma motsvarar 18 § i vin- och ölförsäljningsförordningen, får jag hänvisa till de sakkunnigas yttrande härutinnan.

16 §.

Såsom ett andra stycke i 1 mom. har dessutom upptagits den i rusdrycksförsäljningsförordningen beträffande utskänkning givna före-

skriften att, där rättighetsinnehavare försättes i konkurs, rörelsen må för konkursboets räkning fortsättas genom antagen och godkänd föreståndare, dock icke längre än till dess tre månader förflutit, efter det förhör enligt 25 § konkurslagen hållits. I detta stycke har jag vidtagit en redaktionell ändring för att tydligare utmärka, att bestämmelsen har avseende endast å sådan rättighetsinnehavare, som efter meddelat tillstånd redan utövar detaljhandel med pilsner.

17 §. 17 § i förslaget är lika lydande med 19 § av vin- och ölförsäljningsförordningen.

18 §. Förslagets 18 §, som motsvarar vin- och ölförsäljningsförordningens 20 §, har omredigerats till full överensstämmelse med motsvarande stadgande i rusdrycksförsäljningsförordningen, nämligen 53 §.

19 §. 19 § motsvarar 21 § 1 stycket av vin- och ölförsäljningsförordningen.

Med den avfattning, 18 § efter omarbetning erhållit, har den av de sakkunniga föreslagna föreskriften, att vad i samma paragraf vore stadgat även skulle gälla, då försäljningsställe ombytes, blivit obehövligh och därför fått utgå ur förslaget.

20 §. Beträffande 20 §, som motsvarar 22 § i 1905 års förordning, hava de sakkunniga anfört följande:

»I denna paragraf hava föreslagits vissa avvikelser från motsvarande stadgande i vin- och ölförsäljningsförordningen, huvudsakligen i syfte att vinna större likformighet med rusdrycksförsäljningsförordningen.

Då i rusdrycksförsäljningsförordningen i fråga om utskänkningstidens längd icke gjorts åtskillnad mellan stad och land, hava vi ansett oss kunna föreslå borttagandet av den i sådant avseende nu bestående skillnaden även vid utskänkning av pilsner. Härigenom vinnes också överensstämmelse med stadgandet i 6 § av förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av tillagade, alkoholfria drycker samt svagdricka.

I 2 mom. har i förhållande till motsvarande stadgande i vin- och ölförsäljningsförordningen vidtagits den ändringen, att med restauratör å passagerarfartyg likställts sådan restauratör å annat fartyg samt å järnvägståg. Någon anledning att giva den ene ett företräde framför den andre synes oss nämligen ej förefinnas.»

. Mot de sakkunnigas förslag i denna del har jag en erinran att göra. Enligt 22 § i vin- och ölförsäljningsförordningen äger Kungl. Maj:ts befallningshavande befogenhet att jämväl förordna om *inskränkningar* med avseende å försäljningstiden. Det synes mig icke föreligga skäl att frångå vin- och ölförsäljningsförordningens berörda bestämmelse, detta så mycket mindre, som förslaget avser att utsträcka utskänkningstiden jämväl å landet till klockan tio om aftonen.

21 §. 21 § har, ehuru den undergått en viss omredigering, ett med 23 § i vin- och ölförsäljningsförordningen överensstämmande innehåll.

Mot förslaget 22 §, vilken i huvudsak motsvarar 24 § i 1905 års förordning, har jag intet att erinra; rörande den av de sakkunniga föreslagna ändringen i gällande bestämmelser hänvisar jag till de sakkunnigas motivering.

22 §.

23 §, som saknar motsvarighet i vin- och ölförsäljningsförordningen, har tillkommit för att bereda ökat skydd för namnet å den dryck, vars försäljning förordningen avser att reglera; och får jag beträffande paragrafens bestämmelser i sådant syfte hänvisa till vad i den allmänna motiveringen härom förut anförts.

23 §.

För att bereda svagdricksbryggerierna möjlighet att fortfarande såsom dittills för sina produkter använda benämningar med »pilsner» såsom ingående beståndsdel, till exempel »pilsnersvagdricka», ansåg sig bevillningsutskottet vid 1918 års lagtima riksdag böra ur det av Kungl. Maj:t då framlagda förslaget, som därutinnan överensstämde med de sakkunnigas förslag, utesluta orden »eller liknande — — — andra ord».

Den sålunda föreslagna ändringen har av mig iakttagits i det nu föreliggande förslaget.

24 och 25 §§ motsvara 26 § 2 mom. samt 27 § i vin- och ölförsäljningsförordningen. I 25 § hava till vinuande av närmare överensstämmelse med 61 § rusdrycksförsäljningsförordningen orden »auktioner samt eljest vid yrkesmässig handel med andra varor än pilsner» blivit införda.

24 och 25 §§.

Då bestämmelserna i 25 § och 26 § 1 mom. i vin- och ölförsäljningsförordningen antingen under årens lopp helt kommit ur bruk eller ock funnits sakna praktisk betydelse, hava de sakkunniga icke infört motsvarande bestämmelser i sitt förslag. Särskilt anmärka de sakkunniga beträffande 25 § 2 mom. av berörda förordning, att något stadgande av motsvarande innehåll icke återfinnes i rusdrycksförsäljningsförordningen.

Emot vad de sakkunniga sålunda föreslagit har från min sida icke funnits något att erinra.

Mot förslaget 27 § har jag funnit anledning till ett par erinringar. 26 och 27 §§.

Med den formulering 27 § 1 mom. erhållit, skulle någon befogenhet icke tillkomma Kungl. Maj:ts befallningshavande att direkt, utan magistrats eller kommunalnämnds föregående ingripande, återkalla meddelat tillstånd. Visserligen äger Kungl. Maj:ts befallningshavande enligt 15 § 1 mom. i förslaget befogenhet att återkalla tillsvidare meddelat tillstånd, men någon bestämmelse om befogenhet att återkalla tillstånd, som meddelats enligt 13 § eller som gäller för bestämd tid, har icke intagits

i förslaget av de sakkunniga. Då däremot i såväl 28 § av vin- och ölförsäljningsförordningen som 72 § av rusdrycksförsäljningsförordningen finnas intagna stadganden av sådant innehåll, har jag ansett, att en dylik bestämmelse bör inryckas i 27 § såsom ett särskilt moment.

Därjämte har jag låtit vidtaga sådana ändringar i förslagets 27 §, att, i händelse dels sådan försäljning, varom i 12 § b) förmäles, sker i större omfattning eller på obehörigt sätt, dels ock tillverkares försäljning föranleder oordningar, Kungl. Maj:ts befallningshavande skall kunna inskrida däremot.

28—37 §§.

I formellt avseende hava i de sakkunnigas förslag ansvarsbestämmelserna omarbetats till närmare överensstämmelse med rusdrycksförsäljningsförordningens motsvarande bestämmelser. Dessutom har för vissa förseelser föreslagits någon skärpning av de i 1905 års förordning stadgade straffen. Dessa skärpningar hava dock icke varit större, än att straffen för ifrågavarande förseelser alltid satts väsentligt lägre än straffen för motsvarande överträdelser av rusdrycksförsäljningsförordningens stadganden. Häremot finnes från min sida intet att erinra.

28 och 29 §§.

Beträffande förslagets 28 och 29 §§, så återfinnas motsvarande stadganden i 33 och 34 §§ i vin- och ölförsäljningsförordningen. Såsom nyss antytts hava emellertid företagits vissa omredigeringar, varjämte föreslagits någon förhöjning av straffsatserna.

Det i 33 § 3 mom. i vin- och ölförsäljningsförordningen förekommande stadgandet, att förbrytelses begående å sön- eller helgdag skall anses såsom försvårande omständighet, har ur förslaget uteslutits. Något häremot svarande stadgande förekommer icke i rusdrycksförsäljningsförordningen.

30 och 31 §§.

30 och 31 §§ hava sin motsvarighet i 35 och 37 §§ i vin- och ölförsäljningsförordningen. Dock hava de i 1905 års förordning förekommande bestämmelserna rörande beslag å vara såsom i vissa fall allt för stränga av de sakkunniga något modifierats; och synes intet vara att erinra häremot.

32 §.

I 38 § av vin- och ölförsäljningsförordningen stadgas, att om den, som gjort sig förfallen till ansvar efter 33, 34 eller 35 § eller 37 § första punkten i samma förordning, förut undergått bestraffning för förseelse, varom sägs i någon av dessa §§, skall den sist begångna förseelsen anses såsom upprepade förseelse, ändå att densamma icke är av samma art som den eller de förut begångna. De sakkunniga hava ansett, att till följd av avfattningen av förslagets 28—31 §§ detta stadgande blivit överflödigt, varför detsamma av dem uteslutits.

Då emellertid härigenom skulle kunna uppstå anledning till miss-

förstånd rörande lagförslaget innebär, har jag icke kunnat ansluta mig till de sakkunnigas uppfattning i denna fråga, utan har jag låtit under 32 § intaga föreskrifter, vilka motsvara 38 § i vin- och ölförsäljningsförordningen.

33 §, som innehåller det straffrättsliga skyddet för »pilsner»-namnet, saknar, i likhet med stadgandet i 23 §, motsvarighet i vin- och ölförsäljningsförordningen. 33 §.

I 34 § har införts en allmän straffbestämmelse i stället för 1905 års förordnings alla detaljbestämmelser. 34 §.

I fråga om 35 §, som närmast motsvaras av 39 § i vin- och ölförsäljningsförordningen, bör erinras, hurusom de sakkunniga föreslagit det nya stadgande, att jämväl den, som utövade sådan utskänkningsrörelse, vartill tillstånd ej erfordrades, skulle kunna dömas förlustig sin rätt till utskänkning. Ehuru detta nya stadgande kan tänkas i tillämpningen bereda vissa svårigheter, anser jag mig dock böra biträda de sakkunnigas förslag. Jag vill erinra, att de administrativa myndigheterna redan enligt 1905 års förordning hava en liknande befogenhet. 35 §.

36 § motsvarar 42 § av vin- och ölförsäljningsförordningen. I de sakkunnigas förslag har jag vidtagit den jämkning, att högsta sammanlagda strafftiden nedsatts till ett år. 36 §.

I fråga om 37 och 38 §§ torde någon särskild motivering ej vara 37 och 38 §§. erforderlig.

Rörande bestämmelserna med avseende å förordningens ikraftträdande har jag intet att erinra mot de sakkunnigas förslag. Med hänsyn därtill, att en författning i ämnet kan komma att utfärdas först under år 1919, måste dock en jämkning ske i fråga om de i övergångsbestämmelserna angivna tidpunkter.

Vad därefter angår förslaget till förordning angående ändrad lydelse av 3, 7 och 23 §§ i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker, så har i fråga om 3 § icke vidtagits annan ändring än att ordet »pilsnerdricka» utbyts mot ordet »pilsner». Om den närmare anledningen till den föreslagna namnförändringen tillåter jag mig hänvisa till vad jag därom förut anför.

I fråga om den av de sakkunniga i 7 § föreslagna ändringen, som är av redaktionell art, erfordras intet yttrande.

Enligt den av de sakkunniga föreslagna ändrade lydelsen av 23 § i tillverkningsförordningen skulle pilsner, därest den ej av köpare inhämtades i öppna kärl, endast få utlämnas på kärl, som voro stämplade eller å etikett, kork eller propp betecknade med såväl bryggeriets namn

Ovriga författningsförändringar.

som ordet pilsner. Tillverkare skulle alltså vid anbringande av dylik beteckning hava valfrihet mellan begagnande av stämpel eller påsättande av etikett.

I fråga om de sakkunnigas förslag i berörda avseende har kontrollstyrelsen uttalat, att enligt styrelsens mening detsamma icke vore tillfredsställande. Styrelsen anser nämligen, att då anbringandet av den föreskrivna beteckningen har till syfte att bereda köpare av maltdryck möjlighet att fastställa dryckens karaktär och myndigheterna tillfälle att övervaka, att icke drycker av annan beskaffenhet säljas såsom pilsner, anbringandet av beteckningen torde böra äga rum på sådant sätt, att största möjliga säkerhet föreligger, att beteckningen icke avlägsnas av tillfälliga anledningar. Under erinran om de i 23 och 31 §§ malt-dryckstillverkningsförordningen intagna föreskrifterna om anbringande av beteckning å kärl, innehållande svagdricka, har kontrollstyrelsen föreslagit, att föreskrifterna om anbringande av stämpel eller beteckning å kärl, innehållande pilsner, måtte avfattas i överensstämmelse med nyssberörda stadgande rörande svagdricka.

De av kontrollstyrelsen framförda synpunkterna har jag funnit värda beaktande. Visserligen har Kungl. Maj:t den 28 maj 1918 förordnat (Sv. författningssamling nr 308), att de i 23 och 31 §§ av förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker meddelade föreskrifterna, att kork eller propp till butelj, innehållande svagdricka, skall vara stämplad med bryggeriets namn eller viss, däremot svarande beteckning jämte ordet »svagdricka», icke skola äga tillämpning, därest å buteljen anbringas etikett av beskaffenhet, som i berörda paragrafer stadgas. Emellertid gäller att den tillverkarna sålunda beredda lättnaden skall få åtnjutas allenast tills vidare till dag, som av Konungen bestämmes. Vid sådant förhållande synes det mig riktigast, att åt det nya stadgandet i 23 § gives det innehåll, kontrollstyrelsen föreslagit. I övergångsbestämmelserna till det 1918 års lagtima riksdag förelagda förslaget inrycktes emellertid en föreskrift, varigenom tillverkare av pilsner bereddes samma förmån, som, enligt vad ovan nämnts, föreslagits skola tillkomma tillverkare av svagdricka. Ehuru sedan dess förhållandena så förändrats, att det synes tvivelaktigt, huruvida någon motsvarande undantagsbestämmelse bör komma i tillämpning för tiden efter den 1 januari 1920, synes mig försiktigheten likväl bjuda, att icke avskära möjligheten att bereda dylik lättnad, i händelse behov därav alltjämt skulle komma att föreligga. Nämda övergångsbestämmelse har därför ånyo upptagits i det nu föreliggande förslaget.

I anledning av vad vid 1918 års lagtima riksdag förekommit vid behandlingen av den då föreliggande propositionen har jag ansett mig böra föreslå, att i 23 § intages en bestämmelse av innehåll, att för överjäst mörk maltdryck med porterkaraktär och inbryggd i likhet med porter benämningen pilsner må kunna utelämnas och annan lämplig benämning i dess ställe å kork, propp eller etikett användas.

Slutligen har jag i 26 § vidtagit en ändring, vilken icke torde behöva närmare motiveras.

Vad därefter slutligen angår förslagen till förordningar angående ändrad lydelse av 1 § i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker samt angående ändrad lydelse av 2, 3, 6 och 11 §§ i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av tillagade, alkoholfria drycker samt svagdricka, så hänföra sig dessa förslag till det ifrågasatta införandet i lagstiftningen av benämningen pilsner å de maltdrycker, vilka hålla en alkoholhalt av mellan $2\frac{1}{4}$ och 3.6 volymprocent.

Departementschefen uppläste härefter förslag till

1) förordning angående försäljning av pilsner;
2) förordning angående ändrad lydelse av 3, 7, 23 och 26 §§ i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker;

3) förordning angående ändrad lydelse av 1 § i förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker; samt

4) förordning angående ändrad lydelse av 2, 3, 6 och 11 §§ i förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning av tillagade, alkoholfria drycker samt svagdricka;

och hemställde departementschefen, att berörda förslag måtte föreläggas riksdagen till antagande.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlåtas proposition av den lydelse, bil. litt. — vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Karl Lindström.